KARYS

RUGSĖJIS
Nr. 8 1954

LIETUVAITĖS ĮTEIKIA GINKLUS KARIUOMENEI RUGSĖJO 8 D. PROGA

Lietuvių Auditorija

3133 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

Tel.: VIctory 2-6172

KETURIOS SALĖS

Išnuomojamos vestuvėms ir pobūviams su maistu ar be maisto. Susirinkimams ir konferencijoms salės veltui

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas devidendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis.

Mūsų turtas yra virš dvylikos milijonų dolerių—$12,500,000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

Visko Užtektinai—Tuojau Pristatom

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

Roosevelt Furniture Co., Inc.

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30
Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj

STANDARD FEDERAL
turtas virš $41,000,000.00
Atsargos Fondas virš .... $ 3,250,000.00

STANDARD FEDERAL yra Federal Savings and Loan Insurance Corp. ir Federal Home Loan Bank System narys

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadien. nuo 9 val. ryto iki 8 v. v.
Trečiadieniais visai neatidaroma.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

KU biblioteka

093 00523481 5

Įsteigtas Lietuvoje 1919—Nepriklausomybės kovų—metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 8 (1302) RUGSĖJIS - SEPTEMBER 1954

KOVOJE UŽ TAUTOS LAISVĘ

KPT. JURGIS KIAUNĖ

Vytauto priesaika ties Kaunu

Nepaprastose aplinkybėse ir ne savo Tėvų žemėje švenčiame rugsėjo 8 d. šventę. Tai yra didi ir dviguba — Švenčiausios Mergelės Marijos ir Vytauto Didžiojo karūnavimosi karaliaus vainiku šventė. Gerbdami Dangaus Motiną Mariją, mes privalome pagerbti ir mūsų žemės motiną, kuri mus pagimdė, maitino ir davė mums pastovų kampelį.

Vytauto Didžiojo šventė yra nesena, bet svarbi, brangi ir daug bilojanti lietuvio širdžiai. Būdami laisvi ir gražiai gyvendami savo tėvų žemėje, minint 500 metų Vytauto Didžiojo karūnavimosi sukaktį — 1930 metais Vytauto garbei jo paveikslą su didžiausiomis iškilmėmis išnešiojome po visą Lietuvą. Tam didelės reikšmės įvykiui pažymėti Lietuvos vyriausybės įstatymu rugsėjo 8 d. paskelbė kaip Tautos švente. Ir dabar lietuviai, nors ir išblaškyti po visą pasaulį, rugsėjo 8 d. švenčia ir mini kaip susimąstymo, susikaupimo ir pasiryžimo šventę.

Anksčiau Lietuvoje rugsėjo 8 d. visame krašte skambėjo bažnyčių varpai, miestuose ir kaimuose plėvėsavo trispalvės, buvo pamaldos, kariuomenės ir šaulių paradai, sporto šventės ir kit. Džiaugėsi ir šventė Lietuva. Ir buvo kuo džiaugtis. Atgavęs laisvę, kraštas atsistatė iš karo griuvesių ir šuoliais darė pažangą ir įsijungė į laisvųjų Vakarų tautų šeimą.

Beje, šiandien neskamba Karo Muziejuje Laisvės Varpas, tyli ir kiti bažnyčių varpai, nebeplėvėsuoja trispalvė. Ten šiandien ašarų pakalnė. Aimanos, kančios ir mirtis ten siaučia. Sibire ir kitose šiaurės Rusijos stovyklose kenčia ir miršta išvarginti lietuviai. Tos tat priežastys temdo mums Tautos šventės nuotaikas, spaudžia gailią ašarą ir verčia rimtai susimąstyti.

Švenčiant Tautos Šventę, pravartu susikaupti ir trumpai peržvelgti mūsų istoriją ir pajieškoti ar nėra ko nors bendra su dabartimi, ar nėra mums ko iš jos pasimokyti ir pasisemti stiprybės ateičiai — kovai už laisvę.

Istorija rodo, kad Vytautas Didysis už savo tėvų žemę ir geresnę Lietuvos ateitį per savo gana ilgą amžių daug pakėlė vargo ir viską padėjo ant Tėvynės aukuro, paukodamas net šeimą. Vytautas Didysis pergyveno tremtį, nelaisvę vokiečių ordino nevaišingoje globoje. Nejaukiai jis jautėsi Krokuvoje Jogailos vestuvėse ar vesdamas

pulkus prieš pusbrolį Jogailą, kai norėjo atgauti tėvo žemes. Skaudi Vytautui Didžiajam buvo tėvo mirtis Krėvos pilyje ir jo paties ten kalinimas. Bet visa tai Vytautas Didysis pergyveno ir iškentėjo vardan Lietuvos ir jos geresnės ateities ir didybės. Taigi Vytautas Didysis yra mūsų garbė ir pasididžiavimas. Jo gyvenimas yra mums pavyzdys ir žibintas mūsų sunkioje valandoje ir kelrodis į ateitį kovoje už laisvę ir Tėvų žemes.

Lietuviai 19 amž. priespaudoje guodėsi tais Vytauto Didžiojo laikais ir didžiavosi, kad Lietuvos valstybė buvo plati imperija. Kad jis iš tikro atliko didelių darbų, ne tik užtvenkdamas aziatišką-mongolų-totorių invaziją, bet ir užstodamas kelią germanų "Drang nach Osten".

Ir tuomet mūsų tauta turėjo labai sunkių valandų. Beveik per du amžius lietuviai iš kartos į kartą turėjo tą pat amžiną priešą kryžiuotį ir rusą. O tai reiškia, kad Lietuva buvo virtusi nuolatine karo stovykla. Šarvuotas priešas kas dieną galėjo netikėtai įsibrauti ir deginti kaimus, plėšti ir žudyti moteris ir vaikus arba vesti juos į nelaisvę. Ordinas jau statė savo pilis Kaune, apguldavo Trakų ir Vilniaus pilis. Tačiau nuolatinį priešų spaudimą lietuvių tauta atlaikė. Ne tik neatsitraukė nuo Nemuno, bet dar kirto vokiečių ordinui skaudų smūgį ties Žalgiriu, nuo kurio ordinas jau nebeatsigavo ir žlugo.

Lietuvos sukilimai, Kražių skerdynės, I ir II pasauliniai karai ir bolševikų žiaurioji okupacija rodo lietuvių tautos nepalaužiamą valią ir jų didvyrišką kovą už laisvę.

Tautos šventę švenčiame su dideliu širdies skausmu, nes kenčia ir mirties agonijoje blaškosi mūsų Tėvynė.

Bet pro juodus debesis rodosi ir vilties spinduliai. Ne mes vieni, bet ir laisvasis pasaulis kovoja prieš grobikus bolševikus. JAV prezidentas Eisenhoweris savo bičiuliams veteranams neseniai jų milžiniškame sąskridy pasakė: **"Komunistinė diktatūra yra žiauri, kruvina ir siekia užvaldyti visą pasaulį... Sutvėrėjas davė visiems lygias teises ir į laisvę ir į aprūpintą gyvenimą. Už tai mes turime kovoti nepaprastu atsidėjimu ir rimtumu."** Tie žodžiai mums teikia vilties ne tik savo gimtąsias pastoges, bet ir laisvąją Lietuvą išvysti.

Rugsėjo 8 d. yra tautinės vienybės ir valstybingumo rodiklis, kurs eina per mūsų istorijos septynis šimtus metų. Toji kova už savo tautą, prasidėjusi dar prieš karalių Mindaugą eina per kartų kartas. Mums tenka irgi tas kovas pakelti. Bet tas kietas bandymas turėtų labiau užgrūdinti mus nepriklausomam gyvenimui.

MIRĖ GEN. NAGIUS-NAGEVIČIUS

Rugsėjo 15 d. Clevelande, Ohio, mirė vienas pačių pirmųjų Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių gen. VLADAS NAGIUS-NAGEVIČIUS, buvęs Karo Sanitarijos viršininkas ir mūsų tautinės šventovės—Karo Muziejaus kūrėjas.

Plačiau apie velionį parašysime sekančiame "KARIO" numeryje. Žinia apie jo mirtį gauta jau laužant šį numerį.

"RAMOVĖS" CENTRAS APIE SUVAŽIAVIMĄ

Informacinis pranešimas apie Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" skyrių atstovų suvažiavimą, įvykusį 1954 m. gegužės 30 d. Chicagoje.

Chicago, 1954. 8. 10.

LIETUVIŲ SĄJUNGA
"R A M O V Ė"
CENTRO VALDYBA

B E N D R A R A Š T I S Nr. 15

I. **PAMALDOS.**

Suvažiavimas prasidėjo 10 val. iškilmingomis pamaldomis Šv. Kryžiaus parapijos bažnyčioje. Pamaldas laikė pats parapijos klebonas— kun. Linkus, asistavo kun. Stašys. Pritaikytą pamokslą pasakė buvęs karo kapel. kun. Šantaras. Pamaldose dalyvavo Chicagos lietuvių visuomenė ir į suvažiavimą atvykę skyrių atstovai.

II. **IŠKILMINGAS POSĖDIS.** (Hollywood svetainėje)

1. val. po piet trumpu žodžiu centro valdybos pirmininkas gen. P. Plechavičius atidarė iškilmingą posėdį, pasveikino suvažiavimo dalyvius ir pakvietė į garbės prezidiumą Lietuvos Konsulą Chicagoje Dr. P. Daužvardį. Alto pirmininką L. Šimutį, Lietuvos Bendruomenės Chicagos apygardos pirmininką P. Gaučį, Savanorių Kūrėjų Sąjungos centro valdybos pirmininką J. Liepinaitį, Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Sąjungos atstovą p. Papartį, Lietuvos Kunigaikštienės Birutės Draugijos pirmininkę S. Oželienę ir buvusį karo kapelioną kun. Šantarą.

Pagerbus žuvusius dėl Lietuvos Laisvės, visi garbės prezidiumo dalyviai ir Šaulių Sąjungos buvęs vadas plk. P. Saladžius pasakė suvažiavimui sveikinimo kalbas. Raštu suvažiavimą sveikino: Amerikos Lietuvių Legijono vadas kpt. Petras V. Jurgėla, Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų D-jos pirmininkas B. Tvarkūnas, Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos Tarybos Pirmijos narys vyr. skautininkas Bronius Kliorė, Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos "AUŠROS VARTŲ" Skaučių Tunto tuntininkė skautininkė Halina Plaušinaitienė, Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos Chicagos "LITUANICOS" Skautų Tunto tuntininkas skautininkas Bronius Gurėnas, Australijos — Adelaides Skyrius (telegrama) ir Bostono skyriaus pirmininkas Dr. J. Petronis. Bostono skyrius savo atstovų į suvažiavimą atsiųsti neturėjo galimybės.

Toliau sekė plk. A. Rėklaičio paskaita: "Tautinių dalinių organizavimo galimumai". Visi suvažiavimo dalyviai ir svečiai paskaitos klausėsi su dideliu susidomėjimu. Paskaitai užsibaigus. Alto pirmininkas L. Šimutis paprašė paskaitos vieną egzempliorių prisiųsti Amerikos Lietuvių Tarybai, kad jį išvertus į anglų kalbą būtų galima paskleisti lietuviams palankių Kongreso narių tarpe.

Paskaita jau yra patalpinta "KARIO" 6-tame Nr. iš 1954 m.

III. **DARBO POSĖDIS** (Hollywood svetainėje)

1. Posėdžio atidarymas ir prezidiumo rinkimas.

Darbo posėdį atidarė centro valdybos pirmininkas gen. P. Plechavičius 2 val. 45 min. po piet. Jam pasiūlius, į darbo prezidiumą išrinkti: Dabulevičius Karolis — pirmininku (Chicago), Budrys Kazys — pirm. pavaduotoju (Cleveland), Aušiūra Petras ir Gradinskas Jonas — sekretoriais (Chicago).

2 Darbotvarkės priėmimas.

Pasiūlyta centro valdybos darbotvarkė (ją skyriai gavo išanksto), padarius mažus pakeitimus bei papildymus, buvo suvažiavimo priimta.

3 Mandatų ir rezoliucijų komisijos rinkimas.

Dėl laiko ekonomijos mandatų ir rezoliucijų komisijos sujungtos į viena. Išrinkta: Rėklaitis Antanas, Saladžius Pranas, Jonaitis Antanas. Alksninis Vaclovas ir Morkūnas Karolis.

4 Centro valdybos pranešimas.

Centro valdybos pirmininkas gen. P. Plechavičius suglaustai nusako centro valdybos atliktus darbus ir užsimojimus ateičiai. Išsamų pranešimą padaro centro valdybos sekretorius Gaušas Antanas. Apyskaitinis pranešimas raštu įteiktas skyrių atstovams.

5 Kontrolės komisijos pranešimas.

Kontrolės komisijos pirmininkas Švedas Jonas pranešė, kad centro valdybos piniginė apyskaita patikrinta, kasa atitinka knygų balansą, išlaidos daromos laikantis taupumo, įrašai knygose atitinka pajamų ir išlaidų dokumentus. Piniginė apyskaita kontrolės komisijos patvirtinta.

6 Garbės teismo pranešimas.

Garbės teismo pirmininkas Žilys Povilas pranešė, kad teismo kadencijos metu jokių bylų nė skundų nebuvo.

7 Diskusijos dėl pranešimų.

Centro valdybos apyskaita visais balsais priimta, palydint plojimu. Clevelando atstovas Jonaitis Antanas pageidavo, kad centro valdyba daugiau informuotų skyrius. Jis pasiūlė padėkoti buvusiai centro valdybai už atliktus darbus. Suvažiavimo dalyviai tam pritarė gausiu plojimu.

8 Sąjungos legalizavimas ir eventualus reorganizavimas.

Daug atstovų pabrėžė būtinumą, kad sąjunga vienokia ar kitokia forma būtų legalizuota.

Diskusijose nuomonių skirtumai pasireiškė sekančiai:

a) Atstovai: Jonaitis, Alksninis, Baltikauskas reiškė nuomonę, kad paprasčiausias kelias sąjungai legalizuotis būtų jungimasis su Amerikos Lietuvių Legijonu, kuris yra legalus.

b) Atstovai: Liorentas ,Budrys, Žilys, Šiliūnas. Gaušas, Balčiūnas, Mieželis reiškė nuomonę, kad sąjungos jungimasis su Amerikos Lietuvių Legijonu yra plati problema, kuri reikalinga papildomų studijų ir negali būti išspręsta paskubomis čia pat. Siūlė klausimą pavesti spręsti centro valdybai.

c) Gen. P. Plechavičius papildo diskusijas, išryškindamas čia keltus klausimus ir buvusios centro valdybos nusistatymą: — jungimasis su Amerikos Lietuvių Legijonu buvusios centro valdybos buvo pakartotinai svarstytas ir rasta, kad dėl sąjungos specifinių uždavinių, laikas tokiam jungimuisi dar nepribrendęs; — Sąjunga šiuo metu veikia kaip Lietuvių Bendruomenės d a l i n y s. Bendruomenė legalizuota. Atitinkamos įstaigos apie "R A M O V Ė S" veiklą žino ir jokių kliūčių nedaro; — legalizavimui, kaip savarankios organizaci-

Respublikos Prezidentas priima Rugsėjo 8 d. paradą Kaune

jos, reikia 5 asmenų—JAV piliečių. Mano, kad ateityje šį reikalą formaliai sutvarkyti sunkumų nebus.

d) Balsų dauguma nutarta:

—Įpareigoti centro valdybą sąjungos legalizavimą laikyti vienu iš pirmųjų savo uždavinių (visi balsai).

—Sąjungos reorganizavimo klausimą pavesti spręsti centro valdybai (32 balsai).

9 Naujiems centro organams būstinės nustatymas.

Balsų dauguma nutarta visus centro organus palikti Chicagoje.

Žiūrėk bendraraštį Nr. 12 iš 1954. 7. 10.

11 Pranešimai iš vietų.

Pranešimai žodžiu dėl laiko stokos trumpi. Dauguma skyrių įteikė ir raštu pranešimus. Prezidiumas paprašė, kad visi skyriai paliktų pranešimus raštu. Naujų principinių klausimų iškelta nebuvo.

12 Žurnalo "KARYS" reikalai.

Atstovas Alksninis Vaclovas suglaustai referuoja "Kario" organizacinę ir finansinę buitį ir siūlė:

a) "Kario prenumeravimas turėtų būti kiekvienam ramovėnui privalomas,

b) Apyvartos kapitalui sudaryti kiekvienas ramovėnas turėtų padaryti įnašą $10.00.

c) Nariams reikėtų apsidėti papildomu mokesčiu: 25 centų per mėnesį karinei spaudai.

Diskusijose iškelti šie neigiami reiškiniai:

—Nuolatiniai "Kario" administraciniai persitvarkymai labai pakenkė jo prestižui.

—"Kariui" reikalinga ramovėnų paskola įnašų pavidale, tačiau jis nėra linkęs tapti "RAMOVĖS" organu.

Balsų dauguma nutarta pavesti centro valdybai, bendradarbiaujant su New Yorko Skyriumi, išsiaiškinti dėl "Kario" priklausomumo ir paramos reikalingumo ir apie tai painformuoti skyrius.

Žurnalo "Karys" egzistencijos reikalu naujoji centro valdyba jau davė skyriams reikalingus nurodymus bendraraščiu Nr. 13 iš 1954 m. liepos 10 d.

13 Sekantiems dviems metams sąjungos veiklai gairių aptarimas.

a) Rėklaitis Antanas siūlo sutelktomis jėgomis išleisti populiarų Karo Istorijos leidinį. Darbas jau pradėtas Chicagos skyriuje. Prašo talkos. Suvažiavimo dalyviai pritaria gausiu plojimu.

b) Bertulis Juozas pageidauja, kad pajėgesni skyriai jų paruoštas paskaitas padaugintų ir išsiuntinėtų kitiems skyriams. Suvažiavimas pritarė siūlymui, kad centro valdyba rastų būdų ir priemonių įdomesnę medžiagą padaryti prieinama visiems skyriams.

c) Žilys Povilas siūlo prie centro valdybos steigti karinę biblioteką. Suvažiavimas sumanymui pritarė plojimu.

d) Grigaravičius Stasys referuoja kas daroma Chicagos skyriuje jaunimo karinio auklėjimo reikalu. Užmegsti artimi ryšiai su skautais, kurių viena draugovė yra Chicagos skyriaus globojama. Siūlo visiems skyriams daugiau dėmesio skirti šiam reikalui. Suvažiavimas pritarė plojimu.

e) Dabulevičius Karolis siūlo suvažiavimui pareikšti centro valdybai pageidavimą, kad ji sueitų į glaudesnius ryšius su politiniais Lietuvos laisvinimo veiksniais ir kad valdyba būtų informuojama, kas padaryta, daroma ar planuojama tiek politinėje, tiek karinėje srityje. Suvažiavimas pritarė gausiu plojimu.

14 Lietuvių, buvusių karių, paramos reikalas.

Balsų dauguma nutarta:

a) Sudaryti šalpos fondą prie centro valdybos,

b) Kiekvienam Sąjungos nariui apsidėti šiam reikalui mokesčiu po $3.00 per metus.

Suvažiavimo metu šalpos fondui aukojo: K. Morkūnas $3.00, p. Mickeliūnas $10.00, p. Stelmokas $5.00, A. Rėklaitis $5.00, P. Saladžius $5.00 ir M. Naujokas $3.00. Viso suaukota $46.00.

15 Einamieji reikalai.

a) Centro valdybos sustiprinimui, centro valdybai pasiūlius, nutarta: visi centro valdybos kandidatai dalyvauja visuose centro valdybos posėdžiuose ir darbuose sprendžiamuoju balsu.

b) Lenkų partizanų (A. K.) veiksmai Vilniaus krašte 1939—1944 m.

Clevelando Skyriaus atstovai išdalino suvažiavimo dalyviams specialias anketas, paruoštas Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Clevelando skyriaus. Prašyta tas anketas paskleisti skyriuose. Žinantieji ką nors apie lenkų partizanų veiksmus anketas užpildo ir tiesiog siunčia anketoje nurodytu adresu.

16 Suvažiavimo dalyviai.

Prieš renkant naujuosius centro vykdomuosius organus mandatų komisija nustatė, kad iš 16 skyrių Suvažiavime dalyvauja trylikos skyrių atstovai, viso 41 atstovas su 59 balsų teise, įskaitant centro organų narius.

17 Suvažiavimo priimtos rezoliucijos.

Rezoliucijų Komisijos pateiktos ir suvažiavimo priimtos šios rezoliucijos:

a) VILNIAUS reikalu:

"Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" skyrių atstovų suvažiavimas, įvykes Chicagoje 1954 m. gegužės 30 d., turėdamas galvoje lenkų veiksnių egzilėje siekius įsijungti į būsimosios Lenkijos sienas mūsų Vilnių, **griežtai protestuoja** prieš šį lenkų

imperialistinį užsimojimą ir **pareiškia**, kad Nepriklausomos Lietuvos demokratinė valstybė turi būti atkurta savo etnografinėse sienose su sostine Vilniumi."

b) Tautinių dalinių reikalu:

Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" skyrių atstovų suvažiavimas, įvykęs Chicagoje 1954 m. gegužės 30 d., konstatuodamas didelę savo dalinių reikšmę Lietuvos laisvinimui ir nepriklausomybės atstatymui.

A Prašo mūsų veiksnius:

1) dėti visas pastangas, kad JAV sudarytų sąlygas organizuoti tautiniams daliniams čia, šiame krašte, ar Europoje,

2) paskirti vieną vyresniojo laipsnio mūsų karininką ir jam pavesti vykdyti planavimą ir paruošiamus darbus būsimoms Lietuvos karo pajėgoms kurti.

B Įpareigoja Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" centro valdybą rūpintis, kad lietuviškų kadrų paruošimo klausimas prie JAV Armijos būtų galimai greičiau išspręstas."

c) Karo istorijos reikalu:

"Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" skyrių atstovų suvažiavimas, įvykęs Chicagoje 1954 m. gegužės 30 d., pilnai pritardamas sumanymui išleisti Lietuvos karo istorijos populiarų veikalą, "Įpareigoja Lietuvių Sąjungos "RAMOVĖS" centro valdybą suburti prie šio sumanymo realizavimo visus pajėgius plunksną vartoti ramovėnus, mūsų istorikus ir kitus reikalingus bendradarbius; — Kviečia visus ramovėnus aktingai prisidėti prie darbo, rašyti atsiminimus ir rinkti tremtyje esančią įvairią medžiagą apie mūsų nepriklausomybės kovas, mūsų kariuomenę ir Šaulių Sąjungą."

18 **Suvažiavimo proga suvažiavimas nutarė pasveikinti:**

Kongresmaną Charles Kersten, Lietuvos diplomatijos šefą p. S. Lozoraitį, Lietuvos ministerį JAV p. P. Žadeiki, Vyriausiąjį Lieetuvos Išlaisvinimo Komitetą, Amerikos Lietuvių Tarybą, J. E. arkivyskupą Juozapą Skvirecką, J. E. vyskupą V. Brizgį ir JAV Lietuvos Bendruomenės pirmininką prelatą Balkūną.

19 **Suvažiavimas baigtas Tautos Himnu 6 val. 30 min. vakare.**

9 val. vakaro Hollywood svetainėje gausiai susirinko Chicagos ramovėnai su šeimomis ir skyrių atstovai bendrai vakarienei ir pasilinksminimui.

Gen. P. Plechavičius
Centro valdybos p-kas,
Plk. Rėklaitis,
Sekretorius.

PRISIMINKIME GARBINGĄSIAS GRETAS

(Žiūr. Kario Nr. 5 ir 6)

KAUNO KARO KOMENDANTŪRA

1919 m. sausio 6 d., Nr. 12, Krašto Apsaugos Ministerio karininko Velykio įsakymu, nuo sausio 5 d. buvo įsteigta Kauno karo komendantūra ir komendantu paskirtas karininkas Juozas Mikuckis.

Prie Kauno karo komendantūros buvo suorganizuoti: Kauno pėst. batalijonas, 1 ir 2 gusarų eskadronai, etapo komendantūra, karo reikalams dirbtuvės (buv. Rekušo fabrikai), Karo Milicijos Mokykla, mokomoji kuopa ir įvairios komandos ir pradėtas organizuoti Vilniaus atskiras batalijonas. Kovo 2 d. Vilniaus batalijonui buvo iš Kauno karo komendantūros išskirtos 5 ir 6 kuopos ir 2-ras gusarų eskadronas, ir batalijono vadu paskirtas komendanto padėjėjas karininkas Kazys Škirpa. Vėliau, kovo 28 d., Vilniaus batalijonui iš Kauno karo komendantūros sudėties buvo duotos dar dvi kuopos—1-ma ir 4-ta, ir kulkosvaidininkų grupė. Vilniaus batalijonas paskui tapo 5-tu pėst. D. L. K. Kęstučio pulku.

Liepos 1 d. keturios pėst. kuopos, ryšių, grenadierių ir kulkosvaidininkų komandos iš Kauno karo komendantūros sudėties išskirtos į Kauno batalijoną. To batalijono vadu skiriamas komendantūros karininkas Vincas Petrauskas. Vėliau Kauno batalijonas tapo 7-tu pėst. Žem. Kun. Butegeidžio pulku.

Iš prie Kauno karo komendantūros susiorganizavusių dviejų raitelių eskadronų buvo pradėtas 1-mas gusarų pulkas, kurio vadu paskirtas komendantūros ūkio vedėjas karininkas Pranas Jackevičius.

Redakcijos prierašas: Šį aprašymėlį atsiuntė vienas Kauno karo komendantūros veteranų. Jis savo laiške pažymi, kad reiktų prisiminti ir komendantūrą, nes daugelyje atsiminimų minimas ir jos vardas. Be to, atitaisoma anksčiau įsibrovę kai kurie netikslumai. Būtų gera, kad ir kitų komendantūrų veteranai trumpai parašytų apie savo komendantūras.

ŠVENTIEJI — KARIŲ GLOBĖJAI

Katalikiškųjų kariuomenių įvairios ginklų rūšys turi savo globėjus — šventuosius.

Bendras kariuomenės, ypač jos vadovybės, globėjas yra šv. Mykolas arkangelas. Jo diena rugsėjo 29 d.

Šv. Maurikijus, kankinys, yra pėstininkų globėjas. Jis buvo Tėbų legijono vadas. Jo vadovybėje buvo 6.600 karių, vien krikščionių. Apie 300 metus po Kristaus gimimo šv. Maurikijus su savo karininkais ir kareiviais buvo nužudytas prie San Moriso, dabartinėje Šveicarijoje, kad nesutiko dalyvauti pagonių aukose. Jo diena rugsėjo 22 d.

Šv. Jurgis, kankinys, raitininkų globėjas. Jis buvo aukšto laipsnio karininkas iš Kapadokijos, Mažojoj Azijoj. Romos imperatoriaus Dioklecijono persekiojimų laikais apie 303 metus po Kristaus gimimo buvo nužudytas Palestinoje drauge su kitais už krikščionių tikėjimo išpažinimą. Jo diena balandžio 23 d.

Šv. Barbora, mergelė kankinė, artilerijos globėja. Ji buvo stabmeldžio savo tėvo uždaryta bokšte, kad išsižadėtų krikščionių tikėjimo. Ji tikėjimo neišsižadėjo ir karštai meldėsi. Bokštas sugriuvo. 306 metais po Kr. už krikščionybę ji buvo nužudyta Nikomedijoje, Mažojoje Azijoj. Jos diena gruodžio 4 d.

Šv. Juozapas, šv. Marijos sužadėtinis, Kristaus augintojas, yra technikos dalių globėjas. Jo diena kovo 19 d.

V. G.

Aš būsiu ne Kęstutis, jeigu artimiausiojoj ateityje nesusitiksiu su tavimi, magistre, kautynių lauke. Tada tau parodysiu, kad lietuvis moka nugalėti, bet ne keršyti.

D. L. K. Kęstutis, 1361 m. būdamas kryžeivių nelaisvėje — Marienburgo pilyje.

JAV ARMIJOS SMULKIŲJŲ DALINIŲ TAKTIKOS BRUOŽAI

M. REKLAITIS

(Tęsinys iš praeito nr.)

ŠAULIŲ SKYRIUS GINANTIS

Ginamuose kautynėse šaulių skyrius veikia savo būrio sudėty ir būrio vado vadovaujamas. Šaulių skyriaus uždavinys yra ginti būrio vado paskirtą būrio baro dalį ugnimi ir artimosiomis kautynėmis. Šaulių skyrius savo ir remiančiųjų ginklų ugnimi sustabdo puolantį priešą prieš pagrindinę poziciją, gi jeigu jis įsiveržia į pagrindinę poziciją, jį atmetą artimomis kautynėmis.

Šaulių skyriaus vado įsakymas gintis

Šaulių skyriaus vadas, gavęs būrio vado įsakymą gintis, pirmiausia atlieka savo baro žvalgymą. Jis atžymi išdėstymą kaimynų, su kuriais jis turi koordinuoti tarpusavę paramą ginklais ir duoda įsakymą skyriui. Kada tik sąlygos leidžia gynimosi įsakymas duodamas gynimosi vietoje. Šaulių skyriaus vado įsakyme yra:

a) žinios apie priešą, savi daliniai, kaimyninių skyrių išdėstymas.

b) šaulių skyriaus uždavinys ir jo vykdymo planas,

c) individualinės skyriaus narių pareigos,,,

d) pagrindinė pozicija ir kiekvieno šaulio šaudymo sektorius,

e) atsarginė pozicija ir automatinio šautuvo šaudymo kryptis.

f) pozicijos įrengimai ir darbų eilė,

g) sanitarinė stotis ir būrio šaudmenų tiekimo punktas.

h) savo ir būrio vado vadovietės

Ugnies pozicijos parinkimas.

Pozicija parenkama taip, kad geriausiai galima būtų išnaudoti kaip savo, taip ir su kaimynais surištą ugnį ir kad esamieji tarpai būtų šaudomi.

Tarpai tarp individualių apkasų yra 5—20 y. Atviroje vietovėje tarpai tarp individualių apkasų iki 10 y., tarp dvigubų iki 20 y. Dengtoje vietovėje tarp individualių apkasų iki 5 y., tarp dvigubų iki 10 y. Automatiniam šautuvui poziciją parenka būrio vadas.

Gavęs įsakymą skyrius skirstosi į savo vietas. Automatinis šautuvas laikinai panaudojamas saugai. Šaulių skyriaus vadas kiekvienam šauliui nurodo vietą ten, kur jis nori, kad būtų kasamas apkasas. Vėliau jis tikrina kiekvieno šaulio sekimo ir šaudymo sektorių, ugnies bendradarbiavimą skyriaus viduje ir sparnuose su kaimynais.

Gynimosi vykdymas

Pagrindinė šaulių skyriaus vado pareiga ginantis yra vadovauti savo skyriaus ugniai. Tik artimose kautynėse jis dalyvauja ugnies kautynėse su šautuvu. Jo padėjėjas kovoja kaip šaulys ir granatininkas ir padeda kontroliuoti skyrių.

Priešui pradėjus paruošiamąją ugnį, šaulių skyrius prisidengia jo paruoštoje pozicijoje. Vos tik priešui ugnį perkėlus, šaulių skyrius užima ugnies pozicijas sutikti priešo ataką, bet pradeda šaudyti tik tada, kada priešas prisiartins prie tikros šautuvų ugnies ribos (maximum 500 y.). Priešui artėjant, išvystoma kuo stipriausia ugnis, kad padarytų jam kuo daugiausia nuostolių ir jį sulaikytų prieš skyriaus poziciją. Jeigu priešas įsiveržia į poziciją, jis atmetamas ugnimi, granatomis ir durtuvais.

Visas gynybos sėkmingumas priklauso nuo kiekvieno skyriaus savo pozicijos išlaikymo. Atkaklus gynimasis vietoje palaužia priešo atakos formaciją ir pažeistą priešą įgalina kontratakuoti aukštesniais vienetais. Šaulių skyrius gali pasitraukti tik aukštesnio vado įsakymais.

Kada atakuojantis turi tankus ir pėstininkus, visiems šaulių skyriaus ginklams, išskyrus granatų svaidytoją, pagrindiniais taikiniais bus priešo pėstininkai ir tankų personalas. Šautuvų granatininkas šaudo tankus, kurie graso skyriaus pozicijai. Kada priešo pėstininkai nesudaro taikinių, šautuvų ugnis kreipiama į atvirus tankų bokštelius ir stebėjimo angas. Ugnis tęsiama visą laiką, nebent vyrai bus priversti su savo ginklais slėptis apkasuose, kol per juos persiris tankai. Tankams peržengus, jie vėl grįžta į savo vietas ir šaudo artėjantį priešą. Dedamos visos pastangos atskirti pėstininkus nuo tankų, nes be savų pėstininkų apsaugos tankai yra pažeidžiami visais prieštankiniais ginklais.

ŠAULIŲ BŪRYS

Šaulių būrį sudaro: Būrio vadovybė, trys šaulių skyriai ir vienas ginklų skyrius.

Ginklų skyrių sudaro: skyriaus vadas, vienas 30 c. kalibro lengvasis kulkosvaidis su keturiais tarnybos žmonėmis ir vienas 2.36 colių rakietų svaidytojas taip pat su keturiais tarnybos žmonėmis.

Būrio vadovybę sudaro: būrio vadas, būrininkas,, jo padėjėjas, du pasiuntiniai ir sanitarijos kareivis, priskirtas iš pulko sanitarijos kuopos. Būrio vadas yra atsakingas už būrio paruošimą, drausmę, vadovavimą ir taktinį jo darbą.

Būrininkas yra sekantis po būrio vado. Jis padeda būrio vadui vykdyti veiksmų kontrolę ir būna ten, kur jis savo darbą geriausiai gali atlikti.

Būrininko padėjėjas vykdo įsakymus, liečiančius priedangą, maskavimąsi ir drausmę. Paprastai jis būna būrio užpakaly, iš kur stebi padėtį būrio sparnuose ir užpakaly. Jis prižiūri šaudmenų tiekimą ir išdalinimą.

Pasiuntiniai laiko ryšį tarp būrio vado ir kuopos vado. Kuopai pasiruošiant veiksmams vienas iš pasiuntinių prisistato kuopos vadui, kitas lieka prie būrio vado

Būrio vadas valdo savo būrį žodiniais įsakymais ir rankų ženklais. Ryšis su kuopos vadovybe palaikomas radio, telefonu, pasiuntiniais ir matymo signalais.

BŪRIO PUOLAMIEJI VEIKSMAI

Artėjimas

Artėjimo žygį būrys atlieka kuopos sudėty. Paprastai artėjimo veiksmuose būrys naudoja šias rikiuotes: Būrio koloną (br. Nr. 1), kurioje priešaky šaulių

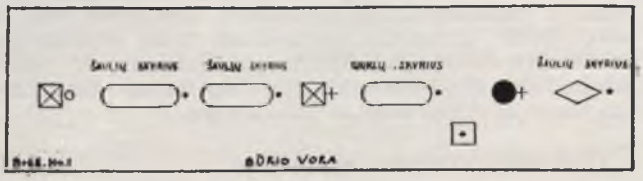

skyrius, už jo būrio vadas, šalia ryšininkai, toliau ginklų skyrius, paskui būrininkas, toliau du šaulių skyriai vienas paskui antrą ir paskutinis būrininko padėjėjas. Tokia žygio rikiuotė turi šias ypatybes: pažeidžiama frontinės ugnies ir būrys negali iš karto panaudoti visų savo ginklų, tačiau lengvai valdyti ir manevruoti. Tokia rikiuotė tinka siauruose dangtuose keliuose, perėjimams tarpų tarp artilerijos šaudomų plotų, judesiams per miškus, rūke, dūmuose ar tamsoje. Gilumo vidurkis 150 — 200 yardų.

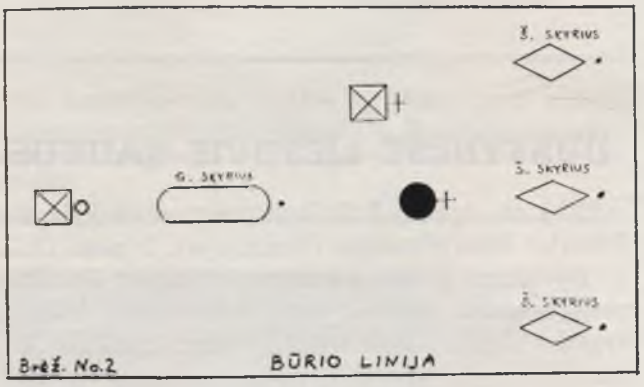

Būrio linija (br. Nr. 2) trys šaulių skyriai vienas greta kito linijoje, J, užpakaly būrio vadas, už jo būrininkas, dar giliau ginklų skyrius ir paskutinis būrininko padėjėjas.

Ši rikiuotė įgalina būrį trumpiausiu laiku fronte panaudoti maximum ugnies. Sunku vadovauti ir manevruoti, bet mažiau pažeidžiama frontinės ugnies. Linijos rikiuotė pirmiausia naudojama nakties puolimuose ar greitam peržengimui kulkosvaidžių ir artilerijos šaudomos vietovės, kurios apeiti negalima.

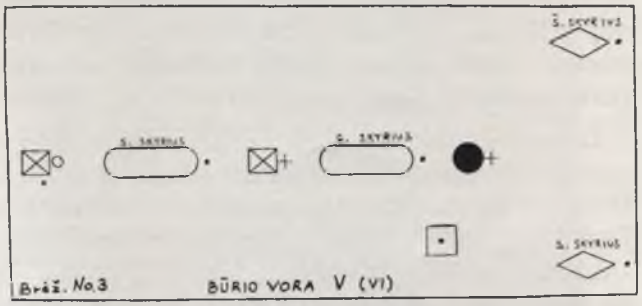

Raidės (vi) vora (br. 3). Du šaulių skyriai priešaky, už jų būrio vadas. Toliau seka ginklų skyrius, būrininkas, šaulių skyrius ir būrininko padėjėjas.

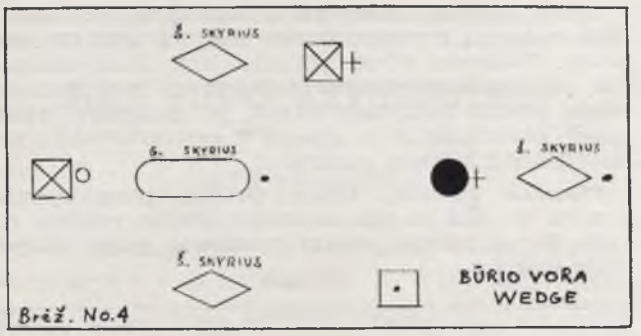

Vora - wedge. Atbula raidė V (br. 4). Priešaky vienas šaulių skyrius, užpakaly būrio vadas, už jo būrininkas. Toliau trys skyriai greta, ginklų skyrius vidury, jų užpakaly būrininko padėjėjas.

Šitos rikiuotės laiduoja saugumą iš fronto ir sparnų, palankios manevruoti ir vadovauti, yra lanksčios.

Žygį pradedant būrio vadas paskiria krypties skyrių, kurį seka visas būrys. Krypties skyrius gauna eilinį tikslą. Jeigu dienos metu jo negalima nurodyti, duodamas tarpinis tikslas.

Žygyje sutikti dujomis apnuodyti ar minuoti plotai apeinami. Jie paženklinami ir apie juos tuojau pranešama kuopos vadui.

Kada priešas žygiuojančio būrio bet kurį skyrių sulaiko ugnimi, kiti skyriai siekia pastatyto tikslo ir iš sparninių pozicijų padeda ugnimi ir manevru skyriui, kuris priešo sulaikytas.

Artėjimo žygis būriui baigiasi, kada prasideda ugnies kova. Toliau seka ataka. Atakuojančio būrio vadas gauna išeities liniją ar vietą (area), atakos kryptį ir specifinius vietovėje tikslus, kurie turi būti pasiekti. Prieš ataką būrio vadas su savo būrio pareigūnais atlieka žvalgymą ir sudaro atakos planą. Jis apsprendžia: vietovę, kur priešo ginklai ar žmonės gali būti išdėstyti, priedangą skyriams (išeities linijoje) ir priedangą slinkimui prie tikslo. Toliau ar jo sparnai atviri ar saugomi kaimynų. Kur ir kaip jis turi paskirstyti savo ginklų ugnį ir pridengtus kelius ginklams į pozicijas.

Nagrinėjant vietovę jis sudaro planą, atsakydamas į klausimą: kaip naudoti savo žmones ir ginklus, kad įvykdytų uždavinį su mažiausiu vilkinimu ir minimum aukų.

Ataka (Mūsų terminologija — puolimas).

Pagal nustatytą laiką ar sutartą ženklą būrys pradeda ataką. Išeities ribą skyriai pereina saujos (diamond) rikiuotėje. Būrio vadas seka arti būrio ten, iš kur jis gali stebėti padėtį ir vadovauti. Kada būrys atsidurs tikroje smulkių ginklų ugnyje, paprastai, tolimesnis slinkimas bus derinys ugnies ir manevro. Galop būrys atsidurs padėty, kada toliau manevruoti negalės. Tada priešo pozicija paimama puolimu.

Puolimas (Mūsų terminologija — ataka).

Puolimas pradedamas pagal būrio vado ar kuopos vado įsakymą. Puoląs skaiginys, išnaudodamas remiančiųjų ginklų ugnį, priartėja kuo arčiausia priešo. Remiančiųjų ginklų ugnis perkeliama pagal būrio vado ženklą. Puolimui paprastai naudojama vilnies rikiuotė, kuri duoda maximum ugnies ir smūgio galios. Pradėtas puolimas tęsiamas iki nebus pasiektas nustatytas tikslas.

Tikslą pasiekus, būrio vadas skubiai atlieka asmeninį žvalgymą ir tuojau duoda įsakymą tęsti puolimą toliau. Puldamas būrys neatidėliojant išvalo izoliuotus pasipriešinimo lizdus. Pasiekus galutinį puolimo tikslą, pirmas būrio vado darbas yra pasiruošti sutikti priešo kontrataką ir ją atmesti ir pertvarkyti būrį atsižvelgiant į turimus nuostolius.

Pasiekus galutinį tikslą, priešas persekiojamas ugnimi tol, kol jis yra smulkiųjų ginklų veikimo ribose. Persekiojimas puolant vykdomas pagal kuopos vado įsakymą.

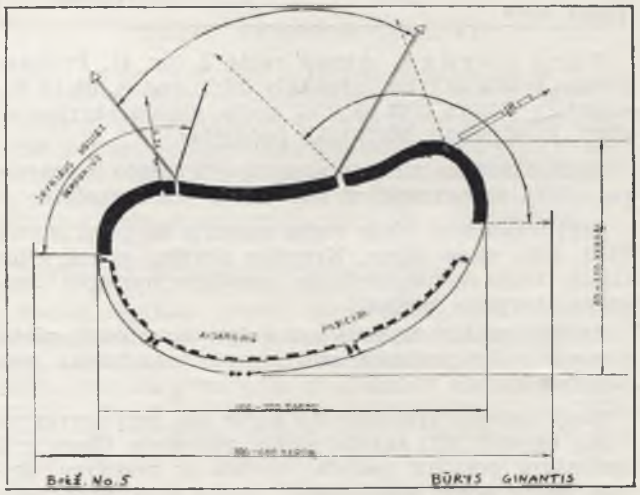

BURIO GYNIMASIS

Ginantis šaulių būrio uždavinys yra: sustabdyti priešą prieš pagrindinę poziciją. Priešui įsiveržus į pagrindinę poziciją, ji atmesti artimomis kautynėmis. Rezervinio būrio uždavinys yra remti ugnimi priešakinės linijos būrius.

Būrio vadas, gavęs gynimosi uždavinį, sudaro provizorinį gynimosi planą, kuris yra pagrindas jo vėlivesniems veiksmams. Planas turi apimti: būrio judesius į gynimuisi skirtą barą, žvalgymas ir informavimas jo priklausomų pareigūnų, įsakymo atidavimo vieta, laikas ir kam įsakymą duoti, susiderinimas su kaimynais dėl ugnies paramos. Atlikęs žvalgymą, jis galutinai išbaigia gynimosi planą ir duoda būriui įsakymą gintis, informuoja kuopos vadą apie savo gynimosi planą. Kada tik sąlygos leidžia, gynimosi įsakymas atiduodamas vietoje, iš kurios galima apžvelgti būrio gynimosi barą.

Būrio vado įsakyme gintis yra:

— žinios apie priešą, jo galimos puolimo kryptys ir laikas,
— žinios apie kaimynus ir paramą,
— būrio uždavinys,
— išdėstymas, uždaviniai ir ugnies sektoriai kiekvienam skyriui,
— išdėstymas ir uždaviniai ginklų skyriui,
— ugnies vadovavimas,
— saugumas ir pozicijų įrengimas bei darbų eilė,
— šaudmenų tiekimas, b-no sanitarinė stotis,
— kuopos ir būrio vado vadovietės.

Būrio baras dengtoje vietovėje gali būti iki 300 yardų, atviroje iki 600 yardų. Gilumas 50 iki 200 yardų. Kuo geresnės šaudymo sąlygos ir saugesni sparnai, tuo gilumas mažesnis.

Ginklai gynimuisi išdėstomi taip, kad visi galimi priėjimai iš priešo pusės į būrio pozicijas būtų šaudomi būrio sudėtyje esančiais bei jam priskirtais ginklais.

Pozicijos įrengimo darbai atliekami tokioje eilėje: šaudymo lauko valymas, paruošimas individualių apkasų ir ginklams vietų įrengimas, spygliuotų vėlų ir kitų kliūčių įrengimai, paruošimas ryšio, evakuacijos ir tiekimo kelių, išdėstymas prieštankinių ir pėstininkų minų ir įspėjimo kliūčių (trip flares). Esant laikui pozicija stiprinama ir tobulinama.

Ginamųjų kautynių vykdymas

Būrys savo pozicijas turi išlaikyti bet kuria kaina. Niekada nepasitraukia, išskyrus aukštesnės vadovybės patvirtinto įsakymo. Gynimosi sėkmingumas priklauso nuo kiekvieno būrio, ginančio duotą jam barą. Būrio ugnis atidaroma priešui priartėjus prie tikrosios šautuvų ugnies (maximum 500 yardų). Išvysčius galingiausią ugnį, priešas sustabdomas prieš pagrindinę poziciją. Jeigu priešas įsiveržia į poziciją, jis atmetamas ugnimi, granatomis ir durtuvais. Atkaklus gynimasis vietoje suardo priešo puolimą ir jį padaro pažeidžiamą kontratakomis.

DURTYNĖSE LIETUVIS ŠAUNUS

1920 m. spalio 3 d. kautynės su lenkais ties Perlojos bažnytkaimiu (Dzūkijoje). 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko 4 kuopa, karininko Dundulio vadovaujama, užėmė barą dešiniajame Merkio krante. Kitoje Merkio pusėje buvo apsikasę lenkai.

Kuopos vadas paskyrė 7 kareivius į lauko sargybą. Lenkai ją smarkiai puolė. Sargyba šaukėsi kuopos pagalbos. Kuopos vadas pasiuntė viršilą Kostą Umbrasą su 20 vyrų sargybai sustiprinti. Atėję jau rado kelią (kuriuo lietuvių 4 kuopa turėjo pasitraukti) užimtą lenkų ir mūsų sargyba jau buvo išmušta iš apkasų. Žymiai gausingesnės lenkų jėgos pradėjo neigiamai veikti kaikuriuos mūsų kareivius, tačiau viršilos Umbraso ir kareivių Alfonso Vaikučio, Jono Meškelės ir Silvos Stulgio drąsa uždegė visus kareivius atkakliai pulti priešą.

Lietuviai atidengė ugnį, tačiau kairėje Merkio pusėje esą bažnytkaimio namai kliudė šaudyti. O lenkai, prisidengdami tais namais, artėjo. Lenkai, šaukdami "vyvat, vyvat", veržėsi pirmyn. Viršila Umbrasas staiga sušunka: "Vyrai, pirmyn!" ir su kareiviais Vaikučiu, Meškele ir Stulgiu pirmieji puola lenkus. Paskui juos puola ir kiti kareiviai. Prasideda atkaklios durtuvų kautynės su stipresnėmis lenkų pajėgomis.

Žaibo greitumu Meškelė pastebėjo, kaip jam iš šono sublizgėjo lenkų durtuvas. Priešas bandė jam smogti į vidurius, bet Meškelė trenkė iš viršaus lenkui per šautuvą ir išmušė iš jo rankų. Lenkas pasileido bėgti.

Šalia Meškelės su dviem lenkais grūmėsi Alfonsas Vaikutis. Nors jo pavardė vaikiška, bet kautynėse buvo tikras didvyris. Jis taip vikriai ir smarkiai pasišvaistė savo ginklu, kad abiem lenkam išmušė iš rankų durtuvus ir abu nuvertė nuo kojų.

Eilinį Mickevičių lenkai mirštamai sužeidė į vidurius. Eilinis Karanauskas griebėsi suteikti jam pirmąją pagalbą, tačiau lenkai, nors ir nebekovojantį, bet sužeistajam teikiantį pagalbą, šūviu pakirto. Šias durtuvų kautynes laimėjo lietuviai ir lietuvių 4 kuopa su gurguole laimingai galėjo pasitraukti, nes ji jau buvo lenkų supama.

Antanas Mažulis.

Dar neatsilyginusių už 1954 m. "Kario" prenumeratą prašome nedelsiant atsilyginti. Nesirūpinant laiku atsilyginti kenkiama ne tik laikraščiui gyvuoti, bet ir tobulėti.

Lietuvos paežeryje...

"VYRAI, LIETUVA VĖL PAVERGTA"

MŪS BUVO KETURIOLIKA

STEPAS GORYS

1940 m. rugpjūčio 15 d., Žolinių šventės metu, susirinkome į S. kaimą pas A. Viso keturiolika vyrų, 18—22 metų amžiaus jaunuolių. Susirinkome slapta, nes Lietuva jau buvo rusų pavergta.

Susirinkimą pradėjo Morkų Petras, buvęs šaulys. Jis aštriomis, lyg vanago akimis permetė per visų keliolikos vyrų veidus. Susijaudinusiu balsu pradėjo:

— Vyrai, Lietuva vėl pavergta! Lietuva ilgus metus kovojo dėl laisvės, buvo ją išsikovojusi. Kovos ji ir dabar. Lietuvis nepalūš. Tai kovai turime ir mes pasiruošti...

Po Petro kalbos kalbėjo kiti, buvo įvairių pasiūlijimų, planų ir po visų ginčų nutarta susiorganizuoti į slaptą ratelį kovai prieš raudonuosius okupantus. Daugumos nuomonė buvo šitokia: Lietuvių tauta nenurims ir slapta ruošis kovai. Pasinaudoję karu rusai mus užgrobė, bet karas dar tebevyksta. Todėl karas gali mums atnešti progų išsivaduoti. Raudonųjų likviduota Šaulių Sąjunga gali pogrindyje atgyti arba kita panaši organizacija gali susidaryti. Kol dar nieko negirdėti apie platesnį sąjūdį, mes veiksime savo apylinkės ribose, o kai patirsime, tai savo ratelį įjungsime į bendrą sąjūdį.

Nutarta visiems įsigyti revolverius, bet kolkas ginklu nekovoti. Kovą vesti moralinę. Bolševikų pataikūnams ardyti nervus įvairiais būdais, lietuvių dvasią kelti viltimi vėl atgauti laisvę. Naudoti propagandą skleidžiant įvairias žinias prieš bolševikus, nesigailėti įvairiausių gandų, o kur reikės — bolševikų pataikūnams ir pagrasinti. Aptarta ir daugiau kovos priemonių. Nutarėme sekantį sekmadienį susirinkti į T. kaimą pas B.

Sutartą valandą susirenkame. Ūkininkas B. atsargus žmogus. Jo sūnus tėvą buvo įspėjęs, kas pas jį įvyks, todėl tėvas, kad niekas neįtartų slapto jaunuolių susirinkimo, pasidarė naminio alaus, pasikvietė vieną kitą kaimyną su žmonomis ir dukterimis, atsirado armonika, gitara ir kanklės. Vadinas, nekaltas kaimynų paūžimas. Stalas užtiestas, seni ir jauni išgeria ir užkanda, sugriežia smuika, užverda šokis, bet greit keturiolika vyrų "pavargsta ir sušyla." Nežymiai po vieną du dingsta ir susiburia už daržinės. Pusiau-

tylomis pasikalba ir vėl renkasi prie žmonių, kad mergaitės nenuobodžiautų.

Taip kartojasi keletą kartų. Kaimynė Veronika nebeiškenčia ir pradeda barti jaunuolius:

— Ką, vyrukai, turbūt, pratrūkote, kad taip dažnai bėginėjate. Apsemsite daržinę.

Seniai ir mergaitės pradeda kvatoti. Vienas iš keturiolikos nutaria gintis ir kaltę suversti šeimininkui.

— Dėdė Jokūbas kaltas. Tokį alų padarė.

Jau vakare atslinko nekviestas svečias kaimynas Pilypas, nemažas girtuoklis ir liežuvninkas. Šiuo metu buvo pasidaręs didelis bolševikų pataikūnas. Visi kaimynai vengė prie jo ką nors kalbėti.

— Ką, Jokūbai, dar nebaigęs darbų jau pabaigtuves keli, — įėjęs bandė Pilypas juokauti.

— Pilypas niekad darbų nebaigia, bet jo raudona nosis visad rodo pabaigtuves, — užpykęs atkirto vienas iš keturiolikos.

Ir toliau mūsų susirinkimai buvo daromi vis kitoj vietoj — kitame kaime. Nors, rodos, slaptai ir atsargiai elgėmės, bet vietos milicininkas Povilas suuodė, kad jo panosėje kažkas slapta vyksta. Anksčiau jis buvo žymus mūsų apylinkės avivagis. Nukniaukdavo ir kitokį gyvulį. Už vagystes sėdėjęs kalėjime. Prie bolševikų gavo milicininko vietą ir pasidarė aktyvus bolševikų pataikūnas. Kitas milicininkas buvo padorus vyras.

Milicininkas Povilas susidraugavo su keliais mūsų miestelio komjaunuoliais ir drauge su jais pradėjo stengtis išnaikinti "smetonininkus". Povilas atkreipė dėmesį į mane, kad kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį iš miestelio išeinu į kaimus.

— Jau tas baltstepis, matyt, nori pasidaryti smetonininkų karalium. Aš jį nutversiu kada. Ne tik karūnos ant savo galvos neužsimaus, bet ir kepurės, — kartą prasitarė miestelio moterims.

Jis mane pavadino baltuoju Stepu, o už tai greit žmonės pradėjo jį pravardžiuoti "raudongūžiu". Na, ir pradėjo mane sekti su komjaunuoliais. Šeštadieniais ir sekmadieniais vis pastebėdavau vieną komjaunuolių budint gatvėje netoli mūsų namų.

Vieną šeštadienio vakarą turėjome susirinkimą už 4 kilometrų nuo miestelio. Visai sutemus užsidegėme žiburį ir aklinai užleidome langus. Po geros valandos išgirdome už vieno lango subrazdėjimą, lyg nukritimą. Šeimininkas Antanas šoko pro duris ir pamatė, kad kažkas peršoko per tvorą į sodą ir pasilenkęs pradėjo bėgti. Antanas buvo vikrus ir stiprus vyrukas. Irgi greit peršoko per tvorą, pasivijo ir nutvėrė bėglį už sprando. Bėglys norėjo surikti, bet Antanas viena ranka čiupo už krūtinės, o kita užčiaupė jo burną ir įsakė:

— Tylėk! Jeigu suriksi — pasmaugsiu!

Nuraminęs drebantį bėglį, žiūri, ogi komjaunuolis Aleksiukas iš miestelio. Gerai papurtytas, Aleksiukas prisipažino, kad atėjęs mano pėdomis su milicininku Povilu, kuris pasiliko tupėti prie kelio už krūmo, o jį atsiuntė pro langą pasižiūrėti, kas darosi troboje. Norėjo prie lango pasistiebti, bet paslydo ir nubrazdėjo, nieko nepamatęs.

Šio ūkio šeimininkų sūnus Antanas Aleksiuką prigrasino kitu keliu grįžti į miestelį, kad nepasiektų krūme sėdinčio milicininko Povilo. Įėjęs į trobą pranešė, ką pagavo, kitiems liepė sėdėti viduj, kol jis sugrįš, o paėmė mane lydėti miestelio link. Mums reikėjo praeiti pro krūmą, už kurio tupėjo raudongūžis. Įgąsdintas Aleksiukas dūmė per lauką, lyg akis išdegęs. Jau buvo tamsu, todėl raudongūžis greičiausiai Aleksiuko nepastebėjo ir tebelaukė jo.

Einame iš lėto ir šnekamės. Kelyje Antanas, akis nuleidęs, pradėjo dairytis, lyg kažko jieškodamas. Arti krūmo ant kelio pastebėjo akmenį, kumščio didumo, pakėlė jį ir balsiai sako:

Dr. Kostas Jurgėla, New York, N. Y., artimas "Karių" bendradarbis, Amerikos Balso lietuviškojo skyriaus vedėjas, šiemet atšventęs 50 m. amžiaus sukaktį.

— Po velnių! Ant kelio mėtosi tokie dideli akmens. Tamsoje eidamos basos moterys gali kruvinai kojas nusimušti. —

Ir metė akmenį už krūmo. Subrazdėjo. Turbūt, raudongūžiui kur nors kliuvo. Mes nuėjome toliau. Už kokio kilometro Antanas mane paleido ir grįžo. Grįždamas sutiko raudongūžį.

— Draugas, vėlai kažkur vaikščioji, — Antanas prakalbino jį. Raudongūžis piktai bumbtelėjo ir nuėjo toliau.

Miestelyje kartą iš po nakties dingo gražuolė Onutė, buvusi pavasarininkė. Sužinojome, kad ją enkavedistai areštavo. Rodos, ji nieko slapta neveikė. Už kokios savaitės grįžo namo. Vieną vakarą atėjo pas mane ir verkdama pasipasakojo, kad enkavedistai privertė ją šnipinėti mūsų apylinkėje, liepė pasirašyti ir uždraudė apie tai pasisakyti. Klausia, kas reikia daryti. Enkavedistai ją įtikinėję, kad jai, kaip gražiai mergaitei, bus lengva prieiti prie jaunų vyrų slaptybių. Už dviejų savaičių turėjo atnešti pirmąsias žinias.

Sudariau jai planą, kokias "blogas" žinias turėtų nunešti. Ogi ką nepalankaus prieš bolševikus išsitarė raudongūžis, ir vienas kitas bolševikų pataikūnas. Žinoma, tai būtų melas. Religingai išauklėta Onutė suabejojo mano planu. Nuėjo pas kleboną pasitarti. Klebonas, padėjęs ranką ant jos peties, nuoširdžiai pasakė:

— Dukrele, nebūtų dora nors ir apie priešus meluoti. O be to, tokiomis žiniomis jie galėtų nepatikėti ir suprastų tavo planus. Geriau tylėk ir neik pas tuos enkavedistus. Žiūrėsime, kas toliau dėsis. O paskui galvosime abu ką daryti.

Raudongūžis su komjaunuoliais vis labiau pradėjo lipti man ant kulnų. O ypač pasidarė man nebepakenčiama, kai atsirado naujas slaptas ratelis. Kokių 10—14 metų amžiaus vaikų būrelis, slaptai susekęs mūsų ratelį, užsidegė savo organizaciją įkurti. Patrijotiškai auklėjami mokykloje, "Karyje" skaitydami karinius atsiminimus ir "Narsiųjų vyrų" skyriuje apie kautynėse pasižymėjusius karius, pradėjo ieškoti kovos žygių prieš priešus. Na, ir pasidarė kovingesni už mus.

Pradėjo vaikišką kovą. Naktį milicijai išgurino langą. Raudongūžiui naktį iš pasalų akmeniu kuprą apdaužė. Ir komjaunuoliams atkeršijo. Jų žygdarbiai buvo primesti man, nes vaikų nepagavo ir nematė, kad tai vaikai padarė.

Kai naktį raudongūžis gavo akmeniu į kuprą, tuoj atlėkė prie mūsų namo ir pradėjo smarkiai

Kai jaunimas šoka ...

baladotis. Priėjo prie durų tėvas paklausti kas čia baladojasi.

—Milicininkas! — suriko raudongūžis. — Ar tavo vaikas namie?

— Ko nori iš manęs? — išgirdęs mane minint, priėjau prie durų paklausti. Durų neatskleidėme, kad milicijai laužantis spėčiau pro langą pasprukti.

— Tai tu, rupūžoke, namie! — Suriko raudongūžis.

— O kas ten miestelyje akmenimis mėtosi? Matyt, tavo sėbrai.

Po kokios savaitės iš savo namų turėjau bėgti į tolimesnius apskričius ir iki karo slaptai gyventi. Mūsų antrasis milicininkas perspėjo mane, kad jau yra pasiruošta areštuoti mane. Ir tikrai! Sekančią naktį enkavedistai ir vietos milicija buvo apsupusi mūsų namą.

VĖLIAVA MUS VEDĖ Į KRETINGĄ

JONAS RUOKIS

PIRMOSIOS PAMOKOS SU ŠAUTUVU

1915 m. anksti pavasarį, rusų kariuomenei pasitraukus iš Klaipėdos ir sustojus Darbėnuose, buvau pasiųstas pastotėn į Darbėnus. Iš ten turėjau nuvežti rusų kareivius į Butingę. Trumpai pabuvęs Butingėje, vėl turėjau grįžti į Darbėnus ir nuvežti kažkokį rusų karinį turtą. Atvykau jau gerokai sutemus. Kareiviai skubiai savo turtą išsiėmė iš mano vežimo ir mane paleido namo.

Išvažiavus iš Darbėnų miestelio, dingtelėjo man į galvą mintis pasiknisti po vežimo šiaudus ar nėra užsilikusių šovinių. Mačiau juos vežantis. Po šiaudus bečiupinėjant užčiupau šautuvą. Vėliau sužinojau, kad jis buvo vokiškas. Kadangi tuomet buvau 17 metų amžiaus ir jau buvau daug kartų matęs kaip rusų kareiviai apsieina su šautuvu, ilgiau nebeiškenčiau ir toliau pavažiavęs nuo Darbėnų, pradėjau šautuvą čiupinėti ir tikrinti. Šautuve radau 5 šovinius. Parūpo vieną kartą iššauti. Iššoviau ir šautuvą su likusiais šoviniais parsivežiau namo.

Parvažiavęs pirmiausia daržinėje paslėpiau šautuvą, kad niekas namiškių nepastebėtų mano įsigyto turto, o tik paskui nusikinkiau arklius. Buvau matęs ir rusų karių rikiuotę, todėl dažnai nueidavau į daržinę ir slaptai su šautuvu darydavau mankštas. Kartą dėdė ir užklupo mane daržinėje besimankštinant su šautuvu. Atėmė jį ir gerokai mane išbarė. Kur jis padėjo mano šautuvą, neteko patirti.

PIRMIEJI PASIUNTINIAI Į KRETINGĄ

1918 m. lapkričio pabaigoje ar gruodžio pradžioje Laukžemio klebonas kun. Pranas Čepulis iš kažkur sužinojo, kad Kretingoje yra paskirtas lietuvių karo komendantas ir renka savanorius komendantūrai sudaryti. Vieną dieną klebonas davė arklius, pats važiavo į Kretingą patirti apie savanorių organizavimą ir pasiūlė kas dar norėtų drauge su juo važiuoti. Atsiradome mes penki važiuoti su klebonu. Mūsų penketuke buvo ir savanoris Juozas Pabrėža, kurį bolševikai nužudė apie 1944—1945 metus.

Taip atrodė Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris 1918 m. ir 1919 m. pradžioje, kai dar neturėjo karinės uniformos ir dėvėjo iš kaimo atsineštais savo drabužiais. Šiame paveiksle savanoris Jonas Ruokis, šių atsiminimų autorius, anais kovų metais.

Jis tarnavo 1918—1919 m. pas kleboną bernu.

Nuvykę į Kretingą, sustojome vienuolyne. Tą dieną buvo atvykusių atstovų iš Kartenos, Gargždų ir kitur. Atvykęs karo komendantas karininkas Vilimas ir apskrities viršininkas paaiškino mums apie sąlygas stoti savanoriais ir kad mes būsime reikalingi ir pašaukti gruodžio 15 d. Apie tai bus mums pranešta.

Grįžę namo, pradėjome skelbti savo apylinkėje, ką mums komendantas kalbėjo ir pradėjome raginti kuodaugiausia stoti savanoriais. Apie gruodžio 15 d. gavome pranešimą, kad Kretingoje pilna vokiečių kariuomenės—geležinės divizijos, nėra patalpų ir pavojinga vykti. Pranešime pabrėžė, kad būtumėm pasiruošę, nes patogiam laikui atėjus būsime pakviesti. Tuokart į savanorius susirašė iš mūs Laukžemio parapijos apie 40 vyrų.

IŠKILMINGAI MUS IŠLYDI Į KARIUOMENĘ

Vieną sekmadienį kun. Čepulis (girdėjau, kad jį bolševikai nužudė po 1944 metų) bažnyčioje iš sakyklos paskelbė, kad gautas pranešimas 1919 m. sausio 22 d. atvykti į Kretingą. Liepė į kleboniją susirinkti 8 val. rytą. 9 val. bus pamaldos ir 11 val. išvyksime į Kretingą. Po pamaldų išvykstantiems savanoriams klebonas paruošė pusryčius.

Savanorius į kariuomenę palydėti prisirinko į Laukžemį žmonių tiek daug, kiek šventadieniais. Buvo pakviestas kaimo dūdų orkestras, kuris griežė per pamaldas ir savanorius išlydint. Per pamaldas kun. Čepulis pasakė jautrų ir patriotinį pamokslą.

Savanorius į Kretingą nuvežti taip pat atsirado savanoriai ūkininkai. Daugelis ūkininkų neturtingesnius savanorius apdovanojo maistu ir pinigais. Iš viso susirinkome išvykti 25 vyrai. Kiti atkrito ir tuokart nebedrįso vykti, tačiau lygiai po savaitės ir tie 15 atsilikusių vyrų atvyko į Kretingą savanoriais.

Besiruošiant man į kelionę, priėjo prie manęs Vladas Dobravalskis ir padėjęs ranką ant mano peties tarė: "Jonai, tu dar jaunas ir nebijai važiuoti į kariuomenę. Juk tai į karą. Nori tu mirti. Aš nevažiuosiu, nes noriu dar gyventi." Ir kokia likimo ironija. Dar tą pačią dieną vakare per Šventosios upę ėjo į Latviją. Ledas buvo netvirtas, įlūžo ir nuskendo. Latviai girdėjo jo šauksmą gelbėti, bet nebesuspėjo.

Išvažiuojant klebonas padovanojo savo arklį Lietuvos kariuomenei. Ant jo joti užsėdo savanoriu vykstąs vienas buvęs rusų kavalerijos vachmistras. Jis iškėlęs nešė lietuvišką vėliavą, kuri jau seniau buvo pasiūta vyskupui į Laukžemį atvažiuojant pasitikti. Paskui raitelį su vėliava išvažiavo vežimai su savanoriais. Išvažiuodami uždainavome "Mes Lietuvos jaunuomenė tra-ta tra-ta." Tokia tvarka vykome iki pat Kretingos. Visi savanoriai kepurėse turėjo įsisegę Vyties ženklelius, tačiau nė vieno šautuvo neturėjome.

Tuomet Kretingoje valsčiaus valdyba ir milicija buvo raudonųjų rankose. Ir kitokio raudonojo gaivalo netrūko. Be to, buvo pavojingi ir vokiečiai. Vienuolynas jau laukė mūsų. Visi vartai ir durys buvo atviri. Mums įėjus, jie tuoj pat užsidarė. Prie mūs tuoj prisijungė

Kretingos karo komendantūros kariai 1919 m. Iš kairės į dešinę: 1) cil. Krainas. 2) viršila Binetis ir 3) būrininkas Žilė.

atskirai atvykę iš kitų valsčių savanoriai ir pirmąją dieną mūsų grupė susidėjo iš virš 30 savanorių. Tos pat dienos vakare mus perkėlė į vieną namą Florijono gatvėje, kuris taip pat buvo vienuolyno žinioje.

PIRMAS KRETINGOJE ATSISTOJAU SARGYBOJE

Susikraustę Florijono gatvėje į skirtas patalpas, reikėjo pastatyti sargybą. Viršilos paprašiau, kad mane paskirtų į pirmąją sargybą. Viršila iškart nenorėjo sutikti, girdi, nemokėsi šautuvą vartoti. Pasisakiau savo 1915 metų mankštas su šautuvu, ir viršila sutiko. Dar parodė kaip elgtis su šautuvu ir išleido į pirmąją sargybą prie savo būstinės durų. Tą pirmąjį šautuvą buvo atnešęs komendantas. Tą pat vakarą atsirado ir antras šautuvas, o naktį apie 11 val. ir trečias. Šį trečiąjį šautuvą laikė stipriai prisispaudęs prie savęs vienas savanoris, miegodamas lovoje.

Toliau kasdien atvykdavo naujų savanorių. Vyrų eilės smarkiau augo, negu ginklų. Komendantas po vieną kitą slaptai iš vokiečių kareivių nupirkdavo ir atnešdavo mums. Kai jau turėjome keletą šautuvų, mieste vaikščiodavome po pora ginkluoti, kad sudarytumėm žmonėms įspūdį, jog mes ginkluoti. Vieniems grįžus į būstines, kiti pasiimdavo tuos pačius šautuvus ir eidavo į miestą. Šautuvai neturėdavo laiko pabūti būstinėse.

Keletą dienų po mūsų atvykimo, kai jau turėjome keletą šautuvų, vieną rytą nuėjome į milicijos būstinę ir ją nuginklavome. Milicininkai nesipriešindami atidavė ginklus. Paskui išsiaiškinus milicininkai nuo rankovių nusidraskė raudonus raikščius, užsidėjo lietuviškus, atgavo ginklus ir pradėjo tarnauti Nepriklausomos Lietuvos valdžiai. Raudonųjų tarnybon buvo patekę nesąmoningai. Ir valsčiaus valdyba perėjo lietuvių pusėn. Tik jos pirmininką teko areštuoti, nes jis tikrai buvo bolševikas.

Savanoriams pradėjus plaukti, Florijono gatvės name jau nebetilpome.

SALANTUOSE NUGINKLUOJAME PONŲ KARIUOMENĘ

Kažkur apie Telšius pradėjo organizuotis neaiški kariuomenė, dvarininkų remiama. Bolševikams artėjant prie Telšių, ši ponų kariuomenė pasitraukė į Salantus. Kartą du jų vadai ir du kareiviai atvyko kažkokiu reikalu į Kretingą pas mūsų komendantą. Su tais kareiviais mes ir įsikalbėjome. Jie pasisakė, kad esą raiti ir jų maistas daug geresnis, negu mūsų. Arklius ir maistą prievarta paima iš ūkininkų. Jų kepurių lankeliai buvo balti, o mūsų geltoni.

Po kelių dienų (tai buvo vasario mėn. pradžioje) mūsų komendantas pranešė, kad Salantuose organizuojasi Lietuvai priešinga kariuomenė ir prievarta viską ima iš ūkininkų, nesilaikydama jokios tvarkos. Reikia ją nuginkluoti. Pakvietė, kas nori savo noru vykti į šį žygį. Mūsų, norinčių vykti, atsirado apie 30. Kadangi dar neturėjome kulkosvaidžių, tai pasisamdėme keletą vokiečių kareivių su vienu kulkosvaidžiu.

Išvykome naktį ir auštant buvome prie Salantų. Prie malūno ant tilto pagavome ir nuginklavome pora tos ponų kariuomenės patrulių. Jie viską nuoširdžiai išpasakojo. Jų esą apie 50—70. Vieni raiti, kiti pėsti. Dabar visi miega. Patys patruliai mus nuvedė prie savo būstinės. Nuginklavome prie durų stovintį sargybinį ir įsiveržėme į vidų, radome visus miegančius. Nuginklavome ir juos. Ir jie nevisi turėjo šautuvus. Daug buvo naujokų.

Suėmę kareivius ir jų vadus, atsigabenome į Kretingą. Vadus areštavo, o kareiviams komendantas paskelbė, kad kas nori gali pasilikti lietuvių komendantūroje tarnauti, o kas nenori gali namo keliauti. Vieni iškeliavo namo, o dauguma pasiliko komendantūroje. Kur vėliau vadus dėjo — nežinau.

Kretingos komendantūroje tarnavau iki vasario 12—13 d. Prisirinkus daugiau savanorių, komendantas paskelbė, kad dalis savanorių bus siunčiama į Tauragę, į ten organizuojamą Prūsų lietuvių pulką. Pirmieji atvykę į komendantūrą pasiliks ir toliau komendantūroje tarnauti, bet jeigu norės, galės savanoriškai vykti. Kadangi norėjau vykti į frontą, užsirašiau važiuoti į Tauragę.

Kretingos karo komendantūros virtuvėje 1919 m. Iš kairės dešinėn: 1) Juozas Pabrėža, bolševikų nužudytas 1944 ar 1945 m., 2) Petras Grikpėdis, 3) Jonas Ruokis, 4) pavardė nebežinoma.

DALIA KAREIVIO DAINUOTINĖ

VINCAS JONIKAS

JAUNŲ KAREIVIŲ IŠLEISTUVĖS

Nebereiks bernais bebūti,
Bedainuoti kaime, —
Ošk ąsočiuose, aluti,
Paskutinę laimę!

Surikiavę žalią pulką
Vieškeliais išeime, —
Sidabrinės mūsų kulkos
Priešui lems nelaimę!

Neliūdėki, žaliarūte,
Grįšime savaime, —
Grok, armonika linksmute,
Paskutinę laimę!

*

VIENA ŽYGIO DIENA

Marš, gretos geležinės!
Vėl nutilsit, kareivinės,
Už kalnelio ir smėlynės
Jau giria žalia!

Matėm, — pulko žygį sekė
Liekna liepa šilkašakė,
Putino raudonos kėkės,
Vienkiemio mergelės akys
Tyra šviesele.

Marš, gretos geležinės,
Vėl atgysit, kareivinės,
Suskambės ir sutartinės
Jaunąja valia!

*

JŪREIVIŲ DAINAVIMAS

Rytas aušta, vilnija dangus,
Plaukia saulė ant rausvos bangos, —
Vis jauna, nenurimdama,
Mus vilioja jūrų platuma!

Laivas puošias vėliava sava,
Jam toli dainuoja Lietuva:
Vis jauna, nenurimdama,
Mus vilioja jūrų platuma!

Uostas kviečia bokštų žiburiais,
Laukia linksmos moterys būriais —
Vis jauna, nenurimdama,
Mus vilioja jūrų platuma!

*

GUSARO MEILĖ

Gusarai priešą genasi,
Gusarų daug dailių, —
Gusaro žirgas menasi
Ties rūtų darželiu — — —

Gusarą, vėju švilpusį,
Atminti bus graudu, —
Gusaro balno kilpose
Paminta daug vardų — — —

Gusarai drąsiai kaunasi,
Gusarų nėr bailių, —
Gusaras grįžta jaunasis
Su aukso žiedeliu — — —

*

SENŲ KAREIVIŲ SUGRĮŽIMAS

Daug nužygiuota, daug nudainuota,
Vilniaus kalneliais žirgai gainiota,
Oi lylia liūlia, oi lylia liūlia,
Daugel brolelių žemėje guli.

Nebėr mergužės prisivadinti,
Nebėr ne rankos apsikabinti,
Nebėr nė kojos linksmai pašokti,
Nebėr dalužės bepasijuokti.

Daug nudainavom, daug nudainuosim,
Vilniaus kalnelių nebepaduosim,
Oi lylia liūlia, oi lylia liūlia,
Daugel brolelių žemėje guli.

BUVUSIŲ KARIŲ TEISIŲ ĮSTATYMO DEŠIMTMEČIO SUKAKTIS

Šią vasarą sukako dešimt metų buvusių karių-veteranų teisių įstatymui. Per tuos dešimt metų milijonai Antrojo Pasaulinio karo amerikiečių karių-veteranų, jų tarpe nemaža lietuvių kilmės jaunimo, pasinaudojo tuo įstatymu jiems teikiama parama.

Įstatymas įgalino du milijonus du šimtus tūkstančių jaunuolių, buvusių karių, išeiti mokslus aukštosiose mokyklose. Kitiems trims milijonams penkiems šimtams tūkstančių buvo suteiktos stipendijos mokytis įvairiose **specialiose** ir **amatų** mokyklose. Stipendijos ne tik apmokėjo mokestį už mokslą, bet ir visas pragyvenimo išlaidas, tiek patiems buvusiems kariams, tiek ir jų šeimoms. 700.000 buvusių karių atliko praktika ir kartu gavo atitinkamą apmokymą vyriausybės suorganizuotuose žemdirbystės ir agronomijos kursuose, kur jie buvo paruošti savarankiškam ūkininkavimui.

Buvusių karių įstatymas taip pat parūpino veteranams lengvomis sąlygomis ilgalaikių paskolų, kuriomis pasinaudodami jie įsigijo nuosavus namus, ūkius, prekybos bei pramonės įmones. Iš viso tokių paskolų suteikta net trims milijonams šešiems šimtams tūkstančių veteranų dvidešimt trijų milijardų dolerių sumoje.

Panašus įstatymas priimtas ir buvusiems Korėjos karo dalyviams remti. Korėjos karo veteranų įstatymu naudojasi daugiau kaip 300.000 buvusių karių. Daugelis ir Lietuvos pokario išeivių-jaunuolių, atlikę karinę prievolę Korėjoje ir kitur, dabar lanko universitetus ir specializuotas mokyklas, naudodamiesi karo veteranų stipendijomis ir kitomis lengvatomis.

KAIP IŠBRISTI IŠ BALOS

Kai pavartai mūsiškę spaudą, kartais net siaubas nukrečia. Ten tiek visokių ginčų, pamazgų liejimosi, juodai tepliojimo, kad žmogus pasijunti esąs ne pasaulyje, bet pačios peklos viduryje...

Kuo žiauriau savo priešą išplūstama, suvirškinama, tuo daugiau didžiuojamasi, — štai koks aš vyras! Ar tai yra kultūringo žmogaus požymiai, tuo per daug nesirūpinama! Jei sumaišei su purvu, tai ir gera ant širdies!

Jei pradėtumėm visa tuo tikėti, be juokų, mušdamiesi į krūtinę, turėtumėm sutikti, jog esame patys blogiausi žmonės, pasaulyje bet kada gyvenę.

Tačiau, sakoma, velnias nėra toks juodas, kaip nutepliotas. Yra milijonai žmonių su širdimi, savo Tėvynės ir artimo mylėtojų. Bet apie tai, sako, nėra reikalo kalbėti, juk tai savaime aišku. Va, apie kokio tipelio niekšybes verta... išsikalbėti. Mes manome, kad tuo išsikalbėjimu — reikalą pataisysim. Tuo keliu daugiausia mūsų spauda ir visuomenė važiuoja.

Bloga ir blogų žmonių pasaulyje buvo, yra ir bus. Sutinkam, prieš blogį reikia kardu kovoti, tačiau gerųjų reiškinių užtemdymas mažai padės išbristi iš tos balos.

Juozas Valtys

KRYŽIUS TREMTINYS

Buvę kariai, Gen. žukausko draugovės skautai vyčiai, buv. Tolko lietuvių stovykloje prie pačių lietuvių supilto Gedimino kalno".

1945 m. rugpiūčio mėn. iš Šlezvigo miesto (Schleswig-Holstein provincijoje, Vokietijoje) arti 200 lietuviškų tremtinių buvo atkelta į mažą Tolko stovyklą, netoli to pat vardo bažnytkiemio. Daugiausia Vilkaviškio ir Šakių aps. ūkininkų su gausybe mažų vaikų. Nemaža buvo moterų su vaikais, kurios nežinojo savo vyrų likimo. Bebėgant iš Lietuvos, vokiečiai jų vyrus buvo paėmę apkasų kasti, vėliau rusai juos apsupo, paėmė į nelaisvę, paskui į raudonąją armiją ir pasiuntė Berlyno imti. Gyvus likusius po karo grąžino į Lietuvą. Nežinoma — visus ar ne. Kai kurie gavo savo šeimų adresus ir iš Lietuvos atsišaukė, kviesdami savo šeimas į Lietuvą. Jos grįžo. Negrįžo tik tos šeimos, kurių vyrai nemokėjo rašyti. Nors ir vyrų vardu, bet svetima ranka rašytais laiškais bijojo pasitikėti, kad nebūtų bolševikų išprovokuotos. Matyt, kad mūsų "mamytė" UNNRA sovietams buvo perdavusi visų tremtinių adresus. Kitaip — kaip būtų Lietuvoje sužinoję mūsų adresus.

Mažutė Tolko stovykla greit įgijo vietos vokiečių pasitikėjimą. 1946 m. apie Velykas atsikėlus į stovyklą nemažam būriui jaunuolių buvusių karių, o vėliau drauge su vokiečiais patekusių į santarvininkų nelaisvę ir tik beveik po metų paleisti į laisvę pagyvėjo stovyklos tautinė ir kultūrinė veikla. Išaugo stiprūs skautų daliniai. Po kiek laiko ši mažutė 200 sielų stovyklėlė paveržė iš didesniųjų miestų plačios srities lietuvių skautų — Šarūno tunto vadovybę. Čia buvo įsteigtas tunto štabas.

Stovykla turėjo didelę ir gražią aikštę. Jaunimas užsidegė dar labiau ją pagražinti — ir, žinoma, lietuviškai. Pridygo gražių gėlynų, iš akmenėlių sudarytų vyčių, skautų ženklų ir kt. Bet dar negana! Aikštės viduryje supylė nemažą kalną—Vilniaus kalno su pilimi ir trispalve imitacija. Paskui netoli kalno paliai stovyklos kelią pastatė iš ąžuolo lietuvišką kryžių. Jo projektą sudarė buvęs karys J. Martyšius. 1946 m. rugsėjo 8 d. — Tautos šventės minėjimo dieną kryžius buvo iškilmingai pašventintas. Dalyvavo iš dviejų apskričių stovyklų ir atskirai gyvenančių nemaža lietuvių.

Ir prigijo šis kryžius prie lietuvio tremtinio vargų ir sielvartų. Ar liūdna ar giedra tremtinio sieloj būdavo, lietuvaičių ranka kryžių papuošdavo gėlių, o žiemą eglių vainikais. 1947 m. vasarą lietuvius iš Tolko stovyklos iškėlė į Flensburgo miestą (prie pat Danijos sienos) į Trollsee stovyklą. Į Tolką atkėlė jugoslavus, buvusius belaisvius. Jų kapelionas, pamatęs kryžių, paprašė palikti. Girdi, mes jį globosime ir gerbsime. Bet juk jis lietuviškas, kaip jį paliksi svetimiesiems. Be to, ir jugoslavai čia amžius negyvens. Paskui lietuvių tremtinių vorą iškeliavo į naująją stovyklą ir kryžius. Juk ir jis tremtinis, ir jis išvietintas.

Trolsee stovykloje jam truputį ankšta buvo. Įspraustas tarp karo bunkerių ir tremtinių barakų. Aikštelė visai mažutė. Bet tautinių švenčių metu visdėlto stovyklos lietuviai prie jo sutilpdavo ir greta iškeldavo savo trispalvę. Pagaliau besprogdinant bunkerius kryžius nukentėjo — numuštas vienas spindulys.

1949 m. pavasarį lietuviai iškeliami ir iš Trollsee stovyklos į mišrią Meierwiko stovyklą, arti Gluegsburgo. Ant pat vienos Baltijos jūros įlankų kranto. Kitoj įlankos pusėj Danija. Kryžius tremtinis vėl keliauja paskui lietuvius ir atsi-

Rugsėjo 8 d. iškilmių metu (1947 m.) prie lietuviškojo kryžiaus Flensburgo m., Trollsee stovykloj. Kairėje (šviesiais drabužiais) stovi gen. T. Daukantas, kuriam š. m. rugsėjo 8 d. sukako 75 m. amžiaus.

KAIP GIMĖ AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRAS ŠALPOS FONDAS

ANTANAS SODAITIS

Vykstant Antrajam pasauliniui karui, Amerikos lietuviai susirūpino kaip ir kokią pagelbą suteikti karo priešų teriojamai Lietuvai. Karui einant į pabaigą, pradėta steigti šalpos fondai, kurių kiekvienas veikė atskirai ir, telkdami lėšas, iš anksto ruošėsi suteikti paramą Lietuvai.

Bet greitai pastebėta ir įsitikinta, kad jėgų išskaidymas nėra naudingas, todėl kilo mintis sujungti visas jėgas, dirbančias tam pačiam reikalui.

Be to, bendro šalpos fondo steigimo paskata buvo dar ir tai, jog šalpos reikalui buvo norima gauti paramos iš National War Fund. Šis Amerikos Nationalinis Karo Fondas buvo įsteigtas karo metu šalpos organizacijų veiklai derinti ir prižiūrėti. Fondo svarbiausias vaidmuo reiškėsi tuo, kad jis kiekvienais metais visoje Amerikoje pravesdavo vieną rinkliavą ir gautas gana stambias pajamas paskirstydavo šalpos organizacijom, įeinančiom į National War Fund, kitaip sakant, kurios buvo to fondo pripažintos turinčios teisę rūpintis šalpos darbu.

BALF'o pirm. kan. dr. J. Končius tremtiniukių tarpe

Patekti į National War Fund nebuvo lengva. Tarp kitko jis statė sąlygą ir reikalavo, jog kiekvienos tautos šalpos organizacija rūpintųsi visų savo žmonių nukentėjusių nuo karo šelpimu, neatsižvelgiant į religinius, politinius ar kitus šelpiamųjų įsitikinimus. Taigi šalpos darbe buvo reikalaujama visų politinių srovių sutartino ir glaudaus bendradarbiavimo.

Tada atskirai veikiantiems lietuvių šalpos komitetams, ieškant šalpai didesnėse amerikiečių karitatyvinėse organizacijose paramos, jų pačių buvo patariama lietuviams sudaryti vieną bendrą šalpos fondą ir pasistengti įeiti į National War Fund.

Šios visos priežastys verste vertė lietuvius greičiau steigti bendrą šalpos fondą. Todėl 1943 m. rugsėjo mėn. 2 ir 3 dienomis įvykusi Amerikos Lietuvių konferencija Pittsburghe, Pa., tarp daugelio kitų nutarimų, priėmė rezoliuciją, kuri lietė "Šalpos Lietuvai ir jos tremtiniams organizavimą". Šia rezoliucija buvo pavesta Amerikos Lietu-

---

stoja Meierwiko stovykloje prie pat kelio. Čia jam vietos erdvu. Netoli pakalnėje tie patys Baltijos vandenys, kurie skalauna ir Lietuvos krantus.

Jaunimas ir pajėgesnės šeimos išvažinėjo į kitus kraštus. Liko tik seneliai, invalidai ir silpnesnės moterys su mažais vaikais. Jiems kelias kitur uždarytas, darbui netinkami. Pagaliau jie iš Meierwiko išsklaidomi po kitas stovyklas. Net toli nuo čia. Lietuviškas kryžius tremtinis pasilieka Meierwike, nes jau nebeliko tvirtesnių jėgų, kurios jį pasiimtų drauge su savimi. Apsiverkę seneliai pravažiavo pro jį. Jau nebegalės jam pasiskųsti savo vargais ir rūpesčiais. Rodos, ir Kristaus kančia ant kryžiaus apsiverkė. Be savųjų neilgos dienos ir jam. Svetimiesiems jis kliudys, neprižiūrimas pajuos, apkerpės, palinks. O vokiečiai seno, apleisto ir neprižiūrimo nepakenčia. Sunaikina.

Ką šiandien tie seneliai ir invalidai ištiesia rankas, kam pasiskundžia, kad jie beveik užmiršti savųjų, mažai privalgę, silpnai apsidengę. Atsiminę tuos savo lietuviškus kryžius, atsiminkime ir netoli jų likusius savuosius silpnesniuosius, kuriems labai reikalinga mūsų parama. Nepasigailėkime per BALFą jiems paaukoti vieną kitą dolerį ar drabužį. Paliai svetimą kelią palikto lietuviškojo kryžiaus kančia šaukia į mus: **Neužmiršk savo artimo varge!** O aukoti kiekvienu laiku nevėlu.

St. Širvys

vių Tarybai rasti kelius, kuriais būtų galima teikti pagalbą karo aukoms Lietuvoje. Tuo tikslu Amerikos Lietuvių Taryba buvo įgaliota steigti "centralinį šalpos fondą, kuris palaikys ryšius su National War Fund ir raginti visas šalpos ir tremtinių gelbėjimo Komitetus į vieną derinamąjį centrą".

Pajudinus bendro šalpos fondo steigimo klausimą, buvo tarpusavy tartasi ir jieškota būdų kaip geriau ir greičiau jį įsteigus. Karo metu išleisti įstatymai reguliavo šalpos organizacijų steigimą. Lietuviai tautininkai turėjo valdžios pripažintą šalpos fondą—Lithuanian National Relief Fund, kuris veikė turėdamas valdžios įstaigų suteiktą registracijos numerį. Todel, kad pagreitintų bendro fondo įsteigimą, buvo norėta Lithuanian National Relief Fund paversti bendrąja šalpos organizacija ir veikti to fondo turimu registracijos numeriu. Tuo tikslu buvo tartasi su to fondo atstovais.

Taip pat gvildenta mintis sudaryti visų veikiančių ir veikusių šalpos fondų ir komitetų bendrą centrą. Po ilgų diskusijų paaiškėjo, kad šis planas nėra praktiškas.

STEIGIAMASIS SUSIRINKIMAS

Pagaliau po daugelio pasitarimų ir diskusijų, paaiškėjus, jog Lithuanian National Relief Fund ir kiti šalpos komitetai sutinka sustabdyti savo veikimą, Amerikos Lietuvių Taryba 1944 m. kovo mėn. 24 d. sukvietė į Chicagą, Morrison viešbuty visuomenės veikėjų pasitarimą bendro šalpos fondo steigimo reikalu. Tai buvo steigiamas bendrojo fondo susirinkimas.

Jame dalyvavo 22 steigėjai, keturių politinių srovių—katalikų, sandariečių, socialistų ir tautininkų atstovai.

Kitos dienos posėdy, kovo mėn. 25 d. buvo nutarta steigti šalpos fondą. Steigiamoji organizacija daugumos balsų buvo pavadinta — United Lithuanian Relief Fund of America — Bendrasis Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas.

Į pirmąją fondo direktorių tarybą buvo išrinkta: kun. Ig. Albavičius, adv. Antanas Olis, Nora Gugienė, adv. F. J. Bagočius, J. B. Laučka, A. Žilinskas, Leonardas Šimutis, kun. dr. J. B. Končius, Veronika J. Kaličienė, J. Bacevičius, adv. N. Rastenis, dr. S. Tamošaitis, Jonas Smailis, Jonas P. Tuinila, kun. Jonas Balkūnas, Paul Miller, Elzbieta Samienė, Elzbieta Pamarienė, Stasys Gegužis, dr. A. Zimantas ir Tomas Matas.

Direktoriai iš savo tarpo išsirinko pirmąją valdybą į kurią įėjo: kun. dr. Jonas Končius — pirmininku, adv. Antanas Olis — 1 vice pirmininku, kun. Ig. Albavičius — 2 vice pirmininku, Veronika J. Kaličienė — 3 vice pirmininku, Nora Gugienė — sekretore, dr. A. Zimantas — iždininku.

Tų pačių metų rugpjūčio mėn. 13 d. valdyba buvo papildyta 4 vice pirmininku adv. Nadu Rasteniu ir finansų sekretorium Juozu Laučka. Be to, kun. Ignui Albavičiui atsisakius iš 2 vice pirmininko pareigų, jo vieton buvo išrinktas kun. Jonas Balkūnas.

Įsteigus bendrą šalpos fondą National Relief Fund ir kiti šalpos komitetai sustabdė savo veikimą ir likvidavosi.

Steigiamasis susirinkimas išrinko septynių asmenų komisiją fondo konstitucijai paruošti. Ją paruošus, balandžio mėn. 1 d. fondas buvo inkorporuotas Illinois valstybėje ir nuo tos dienos jis tapo juridinis asmeniu. Fondo statutą—By—Law, direktorių taryba priėmė 1944 m. balandžio mėn. 27 dieną.

Fondo statute buvo pasakyta, kad ši organizacija yra nepolitinio ir nereliginio pobūdžio. Ji stengsis sušelpti žmones Lietuvoje ir teiks pagalbą Lietuvos tremtiniams bei pabėgėliams svetimose šalyse ir tuo tikslu galės steigti ligonines arba kitas žmoniškumo įstaigas ir atlikti visą tai, kas bus reikalinga šalpai.

ŽYGIAI AMERIKIEČIŲ ĮSTAIGOSE

Amerikos valdžios įstaigose atlikus pirmuosius formalumus, fondo vadovybei liko pats svarbiausias ir kartu sunkiausias uždavinys — įregistruoti BALFą Prezidento Karo Kontrolės Komisijoje Washingtone — President's War Relief Central Board.

Teko nemaža pastangų padėti, daug kelionių padaryti ir nugalėti nemažas kliūtis, kad įregistruotų naująją šalpos organizaciją minėtoje komisijoje Washingtone. Tos komisijos pirmininku buvo Joseph Davis, buvęs Amerikos ambasadorius Maskvoje. Jis buvo nemažas sovietų šalininkas ir jų gerbėjas. (Tai matyti ir iš knygos "Mission to Moscow", kurioje jis labai palankiai rašo apie Sovietų Rusiją.).

Reikia atsiminti, kad vykstant karui, Sovietų Rusija buvo Amerikos sąjungininkė ir jos įtaka buvo gana stipri. Taigi lengva suprasti, kad valdžios įstaigose lietuvių prašymams tuo metu aplinkybės nebuvo palankios.

Tokiose aplinkybėse BALFo vadovybei teko kreiptis į President's War Relief Control Board. Atsilankiusiai BALFo delegacijai, pareiškus norą gauti naujos šalpos organizacijos pripažinimą, dalis komisijos narių į lietuvių prašymą pažiūrėjo abejojančiai. Komisijos sekretorius Mr. Fox net patarė į BALFą įsileisti komunistus. Bet lietuviai atmetė Foxo siūlymą ir griežtai pasipriešino pareikšdami, jog su komunistais nesutinka bendradarbiauti. Be to, mūsų delegacijai dar buvo pasakyta, kad BALFo priėmimui priešinasi suinteresuotas Amerikos sąjungininkas.

Vienok pradėtas reikalas buvo judinamas toliau ir pagaliau 1944 m. balandžio mėn. 13 d. President's War Relief Control Board BALFą pripažino ir įregistravo, suteikdami jam 578 registracijos numerį. Tai buvo labai svarbus laimėjimas, nes gavus pripažinimą, naujai įsteigtas lietuvių šalpos fondas vienos savaitės eigoje tos pačios komisijos buvo rekomenduotas Tautiniam Karo Fondui—National War Fund priimti BALFą nariu.

Kreipiantis į National War Fund vėl buvo nurodyta, kad lietuvių savarankiam šalpos darbui kas tai priešinasi ir lietuvių priėmimas į Tautinį Karo Fondą būtų suinteresuoto sąjungininko užgavimas. Vėliau paaiškėjo, kad Russian Relief Fund dėjo visas pastangas, jog BALFas nebūtų priimtas į National War Fund. Bet BALFo vadovybė nenuleido rankų. Veikiant visiems energingai ir sutartinai tapo nugalėtos visos kliūtys ir 1944 m. liepos mėn. 31 d. Bendrasis Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas buvo priimtas į National War Fund nariu.

Tuo būdu BALFas įgijo tas pačias teises, kurias jau turėjo kitų tautų šalpos organizacijos: čekų, danų, graikų, jugoslavų, italų, kinų, lenkų, luksemburgiečių, norvegų, olandų, prancūzų, rusų, žydų ir kt. Dabar BALFas pradėjo šalpos darbą, kuris buvo numatytas jo statute ir kurį jau vykdė visi pripažintieji šalpos fondai. Gi svarbiausia to pripažinimo reikšmė buvo tai, kad BALFas šalpos reikalams jau galėjo gauti finansinę paramą, kurią teikė National War Fund visiems jo pripažintiems šalpos fondams.

Lietuvių visuomenė su pasitenkinimu sutiko BALFo patekimą į Tautinį Karo Fondą. Spauda šį laimėjimą plačiai paminėjo, pareikšdama, kad laiku suorganizavus bendrą šalpos fondą ir gavus pripažinimą, BALFas galėsiąs suteikti lietuvių tautai didesnę pagalbą.

AR KILS KARAS DĖL FORMOZOS?

Užbaigus viešą triukšmą Indokinijoj, ten pasikeičiama belaisviais, vykdomas abiejų pusių pasitraukimas į susitartas zonas.

Tuo tarpu komunistai padėjo diplomatam ir strategam ant stalo naują klausimą — Formozą.

Nacionalistų kiniečių valdžioje yra: (žiūrėk žemėlapį)

Formoza — sala 13,800 kv. mylių su apie 8,000,000 gyventojų, ji atiteko Japonijai po Kinų-Japonų karo 1895 m. ir turėjo būti grąžinta Kinijai po II pasaulinio karo.

Pescadores salos — apie 50 kv. mylių ploto su apie 60,000 gyventojų.

Quemoy salos — 45 kv. myl. ploto, tik 2,000 jardų nuo komunistų valdomos salos Amoy.

Matsu salos — jų didžiausia mylios ilgio ir 1 mylios pločio, jos yra 15—20 mylių nuo Kinijos krantų.

Tachen salos — apie 35 kv. mylių ploto; šios salos yra arčiausia prie Amerikos aviacijos bazių Okinava salose.

Po kalbų, kad komunistinė Kinija eis atsiimti Formozos, prasidėjo ir veiksmai; žvalgybiniai išsikėlimai Quemoy salose, artilerijos dvikova tarp Quemoy ir Amoy, aviacijos aktyvumas.

Pačios Formozos komunistai nepuls, nes jie žino, kad jos nepaims, kadangi JAV 7-sis laivynas ją saugoja ir dėl jos Amerika kovos.

Arti Kinijos esančias salukes Čankaišekui sunkiau ginti ir komunistai gali rimtai bandyti jas užimti. Tai sukelia susirūpinimo JAV-se, kaip pasielgti? Užleidimas minėtų salų komunistams labai numuštų kinų nacionalistų moralę, gi Peipingo prestižas visur pakiltų.

Apsisprendimas jas ginti reiškia karą su Kinija, ko Amerika visą laiką vengė.

Valstybės sekretorius Dulles pareiškė, kad Kinijos pakraščių salos yra svarbios kariniu požiūriu ir jos įeina į Formozos gynimo sferą. Taigi išeitų jas ginti ar ne priklausytų nuo karių apsisprendimo.

Vieni kariai pripažįsta, kad jos gintinos, kiti gi sako, kad neapsimoka ginti, jei tuo rizikuojama sukelti karą su Kinija.

Atrodo, komunistai patikrins, kaip toli Amerika eis vykdydama įsipareigojimus ginti Formozą ir gretimas salas. Spėjama, komunistai ir čia ką nors laimės.

Sekančių keletos savaičių oras ir jūra yra palankūs išsikėlimo veiksmams. Komunistai yra sutelkę kariuomenės prieš kiekvieną salų grupę. Taigi turi rusiškų sprausminių bombonešių netoli pakraščių, kurių buvimas neleidžia laisvai sukiotis Amerikos 7-jam laivynui arti Kinijos pakraščių. Komunistai turi paruoštų parašiutininkų ir desantams numesti lėktuvų.

Jei komunistai veržis į nacionalistų valdomas pakraščių salas ir Amerika apsispręs padėti jas ginti, tai ji galėtų panaudoti laivyną ir aviaciją iš Okinavos bazių.

Norint laimėti kautynes, reikia užvaldyti orą virš invazijos išeities pozicijų ir jos tikslų. Tada kyla Kinijos žemyno bombardavimo klausimas. Ar negali pasikartoti Korejos istorija, kada nebuvo leidžiama sudaužyti priešo užnugarį?

Čankaišekas turi apie 600,000 neblogai paruoštos kariuomenės, jos sudėtyje tik viena grupė amerikonų F-84 Thunderjets lėktuvų, kurie negali lygintis su komunistų moderniškais naikintuvais. Šios kariuomenės paruošimui vadovauja amerikiečiai specialistai.

Atrodo, kad šią apžvalgėlę skaitant jau bus paaiškėję abiejų pusių sprendimai ir kaikurios jų pasėkos.

KALTINA DIPLOMATUS

Senato komitetų tyrinėjimuose gen. Mark Clark ir gen. Stratemeyer, abu Korėjos karo dalyviai, liudijo, kad karo vadovybei Korėjoje nebuvo leista laimėti Korėjos karo. Dėl to kalti diplomatai.

Be to, jie pareiškė, kad Amerika privalėtų nutraukti diplomatinius santykius su Sovietų Rusija ir išeiti iš Jungtinių Tautų Organizacijos, tokios, kokia ji dabar yra, ir sudaryti atskirą Jungtinių Tautų Organizaciją, nukreiptą prieš Rusiją.

JAV RUOŠIAMAS NAUJAS KARINĖS TARNYBOS PLANAS

JAV-bių kariuomenė yra negausinga, ypač menki jos rezervai. Pradedama ieškoti kelių kaip sudaryti didesnius rezervus, kad karui kilus JAV galėtų atlikti visus savo įsipareigojimus kaip vakarų pasauliui vadovaujanti valstybė. JAV karinių pajėgų dydis nuo 1950 metų atrodo šiaip:

Korėjos karo pradžioj	
Aktyvioj tarnyboj	1,458,000
Rezervuose	834,000
Viso	2,292,000
1953 kovas	
Aktyvioj tarnyboj	3,517,000
Rezervuose	560,000
Viso	4,077,000
1954 birželis	
Aktyviojt arnyboj	3,299,400
Rezervuose	683,000
Viso	3,982,400
Numatoma 1955 birželį	
Aktyvioj tarnyboj	3,047,000
Rezervuose	3,055,900
Viso	6,102,900

Po šių metų rinkimų numatoma išleisti naują karinės tarnybos įstatymą, pagal kurį visi jauni vyrai būtų įpareigoti aktyviai karinei tarnybai ir rezervuose. Tą įstatymą priėmus, karinė tarnyba pašauktajam vyktų sekančiai:

Suėjus 18 metų — kiekvienas vyras registruojas vietos šaukimo punkte.

Suėjus 18½ metų—Gali būti pašauktas. Paprastai šaukimas įvyktų sukakus 19 metų. Numatoma 1 iš 5 netiks tarnybai, gaus 4—F; tokiems tarnauti nereikės. Studentams tarnyba bus atidedama iki baigs studijas, jei jos buvo pradėtos prieš šaukimą.

ROTC, rezervo karininkų ruošimas kolegijoje bus tęsiamas ir toliau. Baigę kursą turės atlikti tarnybą kaip aktyvios tarnybos karininkai.

RUSAI STIPRINA SAVO KARO LAIVYNĄ

Vakarų pasaulis vis daugiau skiria dėmesio į Rusijos karo laivyno stiprėjimą, kurio galybe jau ir Stalino daug rūpintasi.

Caro laikų Rusija turėjo apystiprį laivyną, tačiau 1905 m. karo su Japonija metu toji laivyno galybė buvo sužlugdyta ilgam laikui. Apie rusų laivyną pirm. pasaulinio karo metu beveik nieko negirdėti. Gana menką vaidmenį atliko ir per II pas. karą. Yra žinoma, kad rusų jūrininkai, tačiau kaip pėstininkai, yra dalyvavę Juodųjų jūrų pakraščių veiksmuose.

Pasibaigus karui, rusai daugiau susirūpino savo jūrų karinėmis pajėgomis. Bet tvirtinama, kad dabartiniai rusų jūrininkai dar nėra lygūs prieš 1905 m. buvusiems jų jūrininkams.

1941—1945 karo metais rusų laivynas jokio didesnio agresingumo nei povandeniniais, nei kito pobūdžio karo laivais neparodė. Povandeniniai laivai, kurių skaičius jau buvo netoks mažas, savo laimėjimais pasigirti negali, jie nepadarė nė šimtosios dalies priešui tos žalos, ką atliko amerikiečiai ar britai.

Rusų naikintojai beveik nieko neprisidėjo, sutinkant ar lydint amerikiečių ir britų laivynų vilkstines į Archangelską ir Murmanską. Kaip žinia, nemaža dalis tų vilkstinių laivų, vežusių karinį ir kitokį turtą rusams, priešo buvo nugrimzdyti, tačiau tuo metu rusų naikintojai sau ramiai uostuose tūnojo.

Rusų adm. Kuznecovo, kuris dabar vadovauja jūrų karo jėgoms, dar negreit sulauks, kada rusų jūrininkai taps plačiųjų vandenynų kariautojai. Kaip sakyta, rusų jūrininkas ištikrųjų tėra pėstininkas, nulipęs nuo laivo.

Daugiau kaip pusė iš 350 rusų povandeninių laivų skirti jūrų pakraščių tarnybai. Įdomu ir tai, kad visos jų karo laivyno oro pajėgos savo bazes turi žemėje, vadinasi, rusai dar neturi nei vieno lėktuvnešio. Ogi neturint lėktuvnešių, suprantama, sunku sėkmingiau veikti.

Rusų jūrininko tipas ir laivyno pobūdis rodo, kad rusai savo jūrų pajėgas telkia vien gynimosi tikslams.

Rusų karo laivyną negalima laikyti ištisiniu, vienu vienetu. Tai 4 laivynai, vienas nuo kito atskirti. Tai Baltijos, Arktikos, Ramiojo vandenyno ir Juodųjų jūrų laivynai, kurių tarpusavis bendradarbiavimas, ypač karo metu, beveik neįmanomas. Tikai tuo atveju, jei rusai užkariautų visą Europą, jųjų Arktikos laivynas galėtų susisiekti su Baltijos laivynu. Ir taip pat, jei rusams pavyktų užgrobti šiaurinės Afrikos pakraščius, Juodosios jūros laivynas galėtų laisvai judėti Vidužemio jūroje ir praįsti pro Gibraltaro sąsiaurį. **K. V.**

Britų admiraliteto žiniomis, Maskva yra pradėjusi masinę jūros pajėgų stiprinimo programą.

Admiralitetas nurodo, kad Sovietų laivyno statybos išlaidos nuo 1945 metų siekė mažiausia trisdešimt tris miliardus dolerių, t. y. apie vieną penktąją dalį viso gynybai skirto Sovietų Sąjungos biudžeto. Anglai spėja, kad sovietai ligi 1957 metų turės penkis šimtus povandeninių laivų ir keturis tūkstančius laivyno lėktuvų.

Nepakeičiamiems ūkiuose ir pramonėje tarnyba bus atidedama kaip ir dabar.

Pašauktas — atliks 24 mėnesių tarnybą. Kai pašauktųjų skaičius padidės, tarnybos laikas gali būti sutrumpintas iki 18 ar 12 mėnesių.

Po aktyvios tarnybos — skiriamas į "pašaukiamųjų rezervą".

Kaip pašaukiamasis rezervistas— turės atlikti pratimus galbūt kartą savaitėje ir dviejų savaičių manevrus kas vasarą. Jis galės būti pašauktas aktyvion tarnybon bet kada ir bet kur 6 metų laike.

Bet jei jis yra nepakeičiamas kaip mokslininkas ar darbininkas —jis gali būt paskirtas į "Parinktinai pašaukiamųjų rezervą." Tada jis nebus šaukiamas pratimams ir galės būti pašauktas aktyvion tarnybon tik visuotinio karo atveju.

Savanoriai priimami į visas ginklų rūšis ir aktyvioj tarnyboj gali pasilikti 4 metus, juos baigus skiriamas 2 metam į pašaukiamųjų rezervą ir po to gali pereiti parinktinai pašaukiamųjų rezervan. Jei vyras yra dabar rezerve ar Tautinėj Sargyboj (National Guard) — jis tęs apmokymą ir pratimus po senovei iki termino pabaigos.

II-jo pasaulinio karo ir Korėjos veteranai nebus įpareigoti stoti į aktyvius rezervus. **J. L.**

AMERIKOS LEGIONO NUTARIMAI

Amerikos Legijonas suvažiavimo rezoliucijose (1954. IX. 2) pareiškė, kad:

Amerikos gyventojai yra nusivylę nusileidimu komunistams Ženevos konferencijoj, kurio pasėka yra Prancūzijos atsimetimas nuo Europos Gynimo Bendruomenės.

Apgailestaujama, kad masinio atkeršinimo politika, kuri buvo paskelbta pereitą pavasarį ir kuriai pilnai pritarė Amerikos Legijono vadovybė, atrodo, yra apleista.

Legijonas pageidauja, kad: būtų sustabdytas komunistų veržimasis pietų Azijoje, sudarant kolektyvio gynimosi planą, agresijai prasidėjus turi būti panaudotos visos priemonės jai sustabdyti.

Legijonas pasmerkė Kremliaus kontroliuojamą komunistinę Kiniją, kuri rėmė agresorių Korėjoje prieš Jungtines Tautas, į kurias ji pati nori būti primta ir sveikina įsakymo išleidimą 7-jam laivynui, pagal kurį yra visai normalu, jei užpultas amerikiečių karinis dalinys priešinasi ir atsako ugnimi. Neprivalo būti laukiama iki kas nors nuims tau galvą. Tas tiek tinka karui, tiek taikos metui.

Griežtai pasisakoma prieš komunistinės Kinijos pripažinimą ir priėmimą į Jungtines Tautas; taip gi prieš prekybą su kom. Kinija.

Apie Sovietų Sąjungą rezoliucijos sako, kad:

Sovietų Rusija išvystė viso pasaulio užvaldymo maniją, kuri yra caristinės Rusijos imperialistinių ambicijų tąsa. Jinai fanatiškai planuoja ir vykdo pavergimą, sabotažus ir karinius užpuolimus visame pasaulyje.

Negalima patikėti jų kalboms apie taikingą sugyvenimą su komunistais, nes jie niekad tam neparodė nė truputį geros valios.

Legijonas reikalauja, kad Amerika kuo mažiausia prekiautų su Rusija ir kad Amerikos vyriausybė rimtai apsvarstytų ar reikalingi diplomatiniai santykiai tarp JA Valstybių ir Rusijos bei jos satelitų.

Prancūzijai atmetus Europos Gynimo Bendruomenės planą, Legijonas reikalauja tuojau pradėti Vokietijos apginklavimą Atlanto Pakto rėmuose.

PATRIOTAS PARAŠIUTININKAS

Ne vienas lietuvis jau atsitarnavo Amerikos kariuomenės įvairiose dalyse. Yra ir dalyvavusių Korėjos kare. Kasmet tokių Lietuvos vyrų, einančių karinę tarnybą, yra daugiau ir daugiau. Yra malonu girdėti ir skaityti apie juos gerai atliekančius tarnybą, gaunančius laipsnius ir medalius. Bet dar maloniau kai jų tarpe atsiranda vyrų, kurie dėdės Samo kariuomenėje būdami nepamiršta savo naikinamos Tėvynės Lietuvos.

Raimundas Mišauskas, atlikęs 4 metų tarnybą parašiutininkų dalyje, pakeltas į seržanto laipsnį, paleistas atsargon išvyko pas savo tėvus tęsti civilinio gyvenimo. Seržantas R. Mišauskas tarnavo specialiame parašiutininkų dalinyje, orinės pagalbos eskadrilėje. Gelbėdami nelaimėn patekusius, ar nukritusius lėktuvus, tie vyrai bet kuriuo metu ir bet kurioj vietoj, savo gyvybėmis rizikuodami, šoka su parašiutais nelaimės vieton.

Nežiūrėdamas savo sunkių ir atsakingų pareigų mūsų seržantas rasdavo laiko informuoti amerikiečius apie komunizmo pavojų ir jo padarytą žalą Lietuvai ir Europai: **"Per 4 metus laikiau virš 150 paskaitų,** dabar grįžtu į civilį gyvenimą. Duok Dieve, kad jaunuoliai kariuomenėje testų mano darbą. Tėviškei ne žodžių, ne partinių piautynių reikia. Darbo, tik darbo.

Serž. Mišauskas krenta...

Ne praeitimi gyventi, o dėl ateities kovoti..." sako jo laiškas Redakcijai.

Jo prieškomunistines paskaitas paminėjo eilė amerikiečių laikraščių, karinių ir kitų. Iš savo vadovybės, "Headquarters March Air Force Base California" jis yra gavęs keletą padėkos laiškų, kurie iškelia seržanto darbo svarbą amerikiečiams, o tuo pačiu ir Lietuvai.

Serž. Mišauskas laiko paskaitą

MŪSŲ BIČIULIAI

ĮMOKĖJO ĮNAŠUS:

26. Šaudzis Vincas Great Neck, NY
27. Alksninis Vaclovas Maspeth, NY
28. Barzdukas Kazys Kearny, N.J

AUKOJO "KARIUI":

1. Braziulis Vladas	$2.00
2. Burčikas Jonas	1.00
3. Citavičius Jonas	1.00
4. Grybinas Zigmas	1.00
5. Kacilauskas Juozas	1.00
6. Pfc. Kregždė Rimas	1.00
7. Krupaitis Emilija	1.00
8. Kupcikevičius L.	1.00
9. Levickis Albinas	5.00
10. Mačėnas Juozas	2.00
11. Malinauskas Stasys	3.50
12. Mikuckis Juozas	2.00
13. Paulauskas Stepas	1.00
14. Pažemėnas K.	1.00
15. Petravičius Vytautas	2.00
16. Riauba Jurgis	2.00
17. Sakavičius V.	1.00
18. Slapšys Michael	2.50
19. Šlikas Vladas	2.00
20. Vyšniauskas Juozas	2.00

KODĖL JAV NEKARIAVO

Kodėl JAV kariuomenės vadovybė nesikišo į Indokinijos karą?

1. Jei oro ir jūrų pajėgos būtų panaudotos Indokinijos kare, tai beveik neišvengiamai turėtų būti panaudota tenai ir sausumos kariuomenė,

2. Pradžiai reikėtų 5 divizijų, visai Indokinijai užimti reiktų 10 div., ir dar daugiau, jei įsikištų Kinija.

3. Vietiniai gyventojai palankūs priešui, 80% palankūs komunistams. Būtų daug sabotažo.

4. Artimiausia operacijų bazė būtų Filipnai (1000 mylių), artimiausia tiekimo bazė — Japonija (2500 mylių).

5. Sąjungininkai mažai galėtų padėti,

6. Vesti moderniam karui Indokinijos vietovė yra labai nepatogi. Kraštas mažai turi tinkamų kelių, uostai nepakankamo pajėgumo.

JAV kariniai planuotojai galvoja, kad reikia savas karines pajėgas atitraukti iš Japonijos į daugiau centrinę padėtį į Ramiajame Vandenyno salas. Iš ten jos galėtų būti lengviau panaudotos puolimo ar gynimosi veiksmams.

Tuo pačiu Japonijai būtų suteikta daugiau savistovumo ir atsakomybės kovoje prieš komunizmą.

J. L.

LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE

Parengė BAL. BRAZDŽIONIS

— **Raimundas Mišauskas,** judrusis parašiutininkas, seržantas, baigęs 4 metų karinę tarnybą JAV, apsigyvenimui vyks į Philadelphiją, kur gyvena jo tėveliai. Ten mano aktyviai įsijungti skautų veiklon. Įdomūs yra jo pasakojimai iš parašiutininkų gyvenimo. Būdamas karinėje tarnyboje, jis dažnai kalbėdavo apie Lietuvą ir mūsų tautos tragediją įvairiems amerikiečių daliniams ir klubams.

— **Antanas Grina,** kurio tėveliai gyvena Chicagoje, šiuo metu atlieka karinę prievolę JAV kariuomenėje ir dabar gyvena Paryžiuje, Prancūzijoje. Jis visą laiką buvo aktyvus sportininkas Chicagoje, sportu domisi ir Paryžiuje. Taip pat, kaipo turįs gerą bosą, dainavo Chicagos Lietuvių Vyrų chore ir tebėra jo pasyvus narys.

Kun. Jonas Žuromskis buvo išvykęs dviejų savaičių manevrams į kariuomenės stovyklą Drumm Camp N. Y. Kun. Jonas Žuromskis tarnauja National Guard ir turi kapitono laipsnį.

— **Dr. Labanauskas**, kitados gyvenęs Hanau lietuvių stovykloje, dabar Vokietijoje tarnauja JAV kariuomenėje pulko gydytoju.

— **Algirdas Ostrauskas,** Maryland universiteto inžinerijos studentas, jau grįžo pas tėvus į Chicagą iš Maxwell Air Force bazės, Montgomery, Alabama. Ten jis praleido mėnesį laiko, kaip Air Force Reserve Officers' Training Corp kadetas aviacijos karininkų paruošimui skirtoj vasaros stovykloj. Algirdas Ostrauskas buvo atžymėtas ypatingu pažymėjimu už jo skraidymą naujais jet (sprausminiais) lėktuvais ir medaliu už pasižymėjimą sporte.

— **Dr. Tupčiauskas,** prieš keletą savaičių iš Jolieto persikėlė į Chicagą

Jis gimė Kybartuose 1906 m., baigė gimnaziją Vilkaviškyje 1925 m. Baigęs klausyti medicinos kursą Kaune ir atlikęs vienerių metų praktiką ligoninėse, 1932 m. išlaikė valstybinius egzaminus su pažymiu "cum laude".

Kaipo krašto apsaugos stipendininkas buvo paskirtas dirbti į dr. Jono Basanavičiaus Karo ligoninės chirurgijos skyrių, kuriam vadovavo a. a. J. Žemgulys. 1933 m. buvo pasiųstas Italijon, kur Romoje penketą mėnesių dirbo prie Romos karo ligoninių ir medicinos Aeronautikos Instituto. 1934 m. pradžioje iš Romos išvyko Paryžiun, kur trejetą mėnesių dirbo medicinos aeronavigacijos centre bei Val-De-Grace karo ligoninėje. Grįžęs Lietuvon parašė keletą straipsnių iš aero-medicinos srities "Žinyne" ir "Lietuvos Sparnuose". Dirbdamas karo aviacijoj neužilgo buvo paskirtas eiti aviacijos vyr. gydytojo pareigas, kurias eidamas dirbo ir savo kabinete Aleksote bei bendradarbiavo su Kauno miesto ir apygardos ligonių kasomis.

— **Leonardas Radžiūnas** atlieka karinės tarnybos prievolę Argentinos kariuomenėje.

Juozas Sodaitis, atitarnavęs parašiutininku JAV kariuomenėje ir dabar grįžęs į Maspeth, N. Y.

—Pp. Paukštaičių sūnus, **Vaidota Paukštis,** priimtas į karališkąją karo mokyklą Kingstone, kurioje jis tęs ir inžinerijos studijas. V. Paukštaitis ne tiktai primtas į mokyklą, bet ir ketveriems metams gavo stipendiją.

—Madų saliono "Gintaro" savininkų Alfonso ir Elenos **Vambutų** sūnus Anatolius, tarnauja JAV kariuomenėje.

KARYS

THE WARIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription $5.00 per year. Single copy 50 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

*

Redaktorius Zigmas Raulinaitis,
Administratorius Leonas Bileris

*

REDAKCINĖ KOMISIJA:
Stasys Butkus,
Kazys Kepalas,
Juozas Valakas.

*

REDAKCINĖ KOLEGIJA:
plk. ltn. K. Ališauskas
dr. K. Jurgėla,
plk. inž. dr. Vėbra.

Leidžia Kario leidykla

*

Prenumerata JAV ir užsienyje: metams — $5.00, pusm. — $3.00, atsk. nr. — 50c. Skelbimai pagal susitarimą.

Adresas: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Anatolius specializuojasi inžinerijos srityje ir jau spėjo gauti "corporal" laipsnį.

— **Gilbertas Gailius,** atlikęs karinę tarnybą finansų skyriuje San Francisco, sugrįžo ir rugsėjo 6 susituokė su Lilija Romanskyte. Abu jaunieji yra buvę tautinių šokių grupėje ir važinėję po kitus miestus.

— **Lakūnas Jonas Povilavičius,** lietuvių ūkininkų sūnus iš Eva Peron provincijos, kaipo Argentinos karys ir aviatorius, sykiu su kitais 365 Argentinos lakūnais pereitą mėn. skraidė Brazilijon. Dalyvavo aviacijos šventėje, įvykusioje ryšium su Sao Paulo miesto 400 metų sukakties minėjimu.

— **Capt. J. Venckus,** 6950 Labor Service Centre (G), Kaiserslautern — Vogelweh tvarko priėmimą į sargybų ir darbo kuopas vyrų nuo 18 iki 50 m. amžiaus. Duodamas visas išlaikymas ir nuo 186 iki 600 DM mėnesinės algos.

— **Alfredas Budris,** atliekąs karinę pareigą kraštui ir tarnaująs USA laivyne, yra paskirtas dirbti laboratorijoje prie Med. Center ligoninės Bethesda, Md. Šiuo metu jis parvyko Chicagon aplankyti tėvų ir pažįstamų.

— **Edvardas Zaleckas,** baigęs specialų kursą JAV kariuomenėj Fort Benjamin, Ind., perkeltas į Washingtoną kariuomenės administracijos raštinėn. Edvardas yra baigęs mokytojų kolegiją Bostone.

— **Algirdas Kasulaitis,** buv. MAS Centro V-bos pirm., netrukus išvykstąs į JAV kariuomenę karinės prievolės atlikti, buvo moksleivių ateitininkų stovyklos viršininku.

— **Jurgis Jonikas,** "Don Varnas" legijonininkų posto tarybos pirmininkas, gyv. 6547 So. Washtenaw Ave. ir Albertas Kerelis, 6844 S. Green St., teikia informacijas lietuviams tremtiniams Korėjos veteranams, kurie norėtų įstoti į šį postą.

— **Palmyra Tamošiūnaitė,** dirbanti vienoje apdraudos įstaigoje, susižiedavo su Alfonsu Snorskiu, kuris šiuo metu tarnauja JAV kariuomenėje.

— **Vincas Vyšnius** laivo "Brasil" inžinierius neseniai viešėjo Buenos Aires mieste.

— **Gaudešius Jonas** išvyko į Prancūzų kariuomenę. Lukšys Bruno yra Laval Legione, karys. Vasiliauskas išėjo iš legiono, ir dabar dirba Paryžiuje. Kazys Dulinskas gavo iš legiono garbės ordiną. Jie visi yra Prancūzijos svetimšalių legiono kariai.

— **Rolandas Martinkus,** atlikęs karo tarnybą Korėjoj, sugrįžo ir pradėjo lankyti fizikos skyrių Bostono kolegijoj. Prieš įstodamas kariuomenėn, jis studijavo elektroniką Wentworth institute.

— **Stasys Siutilas,** pasakoja savo karinę tarnybą: 1950 metais paėmė mane į Amerikos karo tarnybą, į pėstininkų dalinį. Po apmokymo išsiuntė į Japoniją, ten dar daugiau apmokė, ir visą mūsų diviziją išsiuntė į Korėją, kur praleidau aštuonis mėnesius pirmose eilėse mūšio lauke. Du kartu buvau sužeistas. Gavau medalį už pasižymėjimą ir paaukštinimą į seržanto laipsnį. Dabar valdžios lėšomis einu į mokyklą, mokausi inžinerijos (Die and Tool Desining)".

L. S. Ramovės Bostono skyriaus valdyba su prof. V. Biržiška.

— **J. Daubėnas** worcesterietis N. Yorke Dramos Teatre akadem. studijuoja režisūrą. Tarnaudamas kariuomenėje, jis dirbo skrajojančioje teatro trupėje.

— **Albinas Valkavičius,** atlikęs karinę tarnybą, jau grįžo. Jis buvo vienas iš vyrų choro organizatorių.

— **Robertas Stevens** tarnauja JAV laivyne, nesenai buvo apsilankęs pas tėvelius Worcesteryje. O Jonas Kasparas susituokė su Aldona Pauliukaityte, Lietuvos Vyčių 116 kuopos Worcestery buvusia pirmininke. Jonas Kasparas tarnauja JAV aviacijoj ir baigęs tarnybą žada sugrįžti į Worcesterį.

— **Petras Savickas,** tarnaująs JAV kariuomenėje, Phoenix, Arizonoje, buvo parvykęs mėnesiui atostogų.

— **Povilas Žukas,** atlikęs JAV karo tarnybą laivyne, grįžo atgal į Cambridge, kur atsikėlė gyventi ir jo žmona, L. Gražulytė, kilusi iš Worcester, Mass.

Viršelyje Aloyzo Rudzito nuotrauka

— **Jūrų kapitonas Romanas Vilčinskas** yra Lietuvių Jūrininkų Sąjungos užsieny pirmininkas.

— **Kęstutis Kudžma,** studentų atkų sąjungos pirmininkas, pašauktas į kariuomenę.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Mus pasiekė žinia, kad Lietuvos kariuomenės sanitarijos pulkininkas Juozas Marcinkus miręs 1948 metais. Jis buvo žymus akių ligų specialistas, aktyvus kovotojas su džiova Lietuvoje ir ilgametis karo Ligoninės viršininko pavaduotojas Kaune. Vokiečiams pasitraukiant, 1944 m. Dr. J. Marcinkus pasiliko Lietuvoje.

Albertas Žalnieraitis, pašauktas į Korėją 1951 metais, buvo dingęs be žinios. Jo šeimyna vis turėjo vilties, kad paimtas nelaisvėn ir gal grįš pas savuosius. Tačiau karo departamentas pranešė, kad Albertas Žalnieraitis žuvo kovos lauke. Ši žinia parnešė daug tamsaus liūdesio ir gilaus skausmo jo žmonai Pranciškai, sūneliui Albertui, dukrelei Joanutei ir motinai Julijai.

KARIAI IR JAUNIMAS

Veda ROMAS KEZYS

ATSARGOS KARININKŲ RUOŠIMASIS JAV

Studentijos tarpe populiarus terminas — ROTC (Reserve Officers Training Corps), o tai lietuviškai reikštų atsargos karininkų apmokymo korpas. Kiek lietuvių studentų priklauso šiai institucijai, sunku pasakyti, tačiau jų skaičius kas kart didėja.

ROTC buvo įkurtas 1916 m., ir nuo to laiko jis yra pagrindinis atsargos karininkų ruošėjas. ROTC tikslas — paruošti karininkus organizuotam rezervui ir aktyviosios kariuomenės šakoms. Antrame Pasauliniame Kare apie 100,000 ROTC paruoštų karininkų tarnavo sausumos kariuomenės dalyse. Į ROTC gali įstoti kiekvienas studentas, esąs JAV pilietis, nors į pradinį dviejų metų kursą dažnai priimami ir nepiliečiai. Kai kuriose kolegijose griežtai šio reikalavimo nesilaikoma, vyrai turi būti fiziniai pajėgus, nedaugiau 23 m. amž. ir einąs ištisą universiteto kursą.

Šiuo metu yra trys atskiros ROTC šakos: kariuomenės, laivyno ir aviacijos. Jos visos yra plačiai paplitę JAV mokslo įstaigose. Vien sausumos kariuomenės ROTC apima apie 360 kolegijų, karo mokyklų ir gimnazijų ir turi apie 180,000 studentų. Šioji kariuomenės (Army) ROTC paruošia karininkus specialistus įvairioms šakoms: priešlėktuvinei artilerijai, šarvuočių daliniam, lauko artilerijai, saugumui, pėstininkams, cheminiam korpui, pionieriams, karo policijai, sanitarijai, ūkiui, susisiekimo ir transporto daliniams.

Kaip pavyzdį paimkime Army ROTC. Šis ROTC kursas skirstomas į dvi pagrindines dalis: Junior Division, apimančią gimnazijas ir Senior Division, apimančią kolegijas. Pirmieji du metai kolegijoje vadinami Basic Course. Šiame studijų kurse dėstomi kariškieji pagrindai, pav., ginklai, žemėlapiai, akies nuotrauka, rikiuotė, pirmoji pagalba, geopolitika, karinė organizacija. Per savaitę esti trys paskaitos ir valanda rikiuotės. Yra išduodama ROTC uniforma, kurią privaloma nešioti nustatytomis dienomis. Likusieji du metai kolegijoje vadinasi Advanced Course. Į šį kursą priimami tik dalis studentų, kurie yra parenkami vietos komendanto nuožiūra. Priimtieji studentai pasirašo sutartį šį Advanced kursą pabaigti ir dalyvauti vasaros stovykloje. Per šiuos du metu jie gauna 27, 90 dol. į mėnesį ir uniformą. Jų kursas susideda iš penkių paskaitų ir vienos valandos rikiuotės per savaitę. Dėstomi dalykai: karinė administracija, karinė mokymo metodika, psichologinis kariavimas ir, be to, specializuotos šakos dalykai (kiekvienas vienetas turi savo karinę šaką ar šakas). Baigus tretįjį akademinį metą, vykstama į šešių savaičių vasaros stovyklą, kur būsimieji karininkai atlieka praktiškus darbus. Šios stovyklos metu studentai gauna 75 dol. per mėnesį. Baigusieji keturis metus ROTC, gauna atsargos jaunesnio leitenanto laipsnį, ir tada atlieka dviejų metų karinę prievolę. Po minėtų dviejų metų jaunuolis turi dar išbūti 6 metus atsargoje. Gabesniems studentams, baigusiems ROTC kursą ir po kolegijos paimtiems į kariuomenę, lengva iš karto gauti reguliarios kariuomenės karininko laipsnį.

Bendrai imant, studentams, kurie nenori būti karininkais, nepatartina eiti į ROTC, nes, kaip iš aukščiau duotos informacijos galima suprasti, darbo daug, o naudos maža.

MŪSŲ ŠEIMOJ

Du Liet. Stud. S-gos JAV-se Centrinės Valdybos nariai — V. Germanas ir K. Kudžma — pašaukti karinės tarnybos atlikti. Jų vieton į CV įeina R. Kezys ir V. Kleiza.

Pasaulio Lietuvių Skautų S-gos Tarybos Pirmijos bendradabiais pakviesti du studentai: T. Naginionis — PLSS vadovų registracijai tvarkyti ir R. Mieželis — Pirmijos sekretoriatui bei informacijai tvarkyti.

JAV-se gyvena skautai vyčiai knygai "Skautybė berniukams" išleisti surinko jau per 800 dol. Knyga jau pradėta spausdinti. Užsibrėžti 1000 dol., tikimasi, lengvai bus surinkti.

Rugpiūčio mėn. 60 Anglijos rajono skautų—skaučių stovyklavo vieną savaitę Lock Parko dvare. Stovyklai vadovavo Anglijos LSB rajono vadeiva sktn. K. Vaitkevičius. Jam talkininkavo J. Bružinskas ir R. Bružinskienė. Dr. K. Valteris rūpinosi stovyklautojų sveikata, o kun. P. Dauknys, MIC, buvo stovyklos kapelionu.

Rugpiūčio 28 — rugs. 7 d. netoli Bostono suvažiavo nuo Philadelphijos iki Rhode Island apie 250 skautų ir skaučių stovyklauti. Stovykla visais atžvilgiais pavyko. Su skautais visą laiką stovykloje praleido sktn. prof. Ig. Končius ir sktn. J. Vaišnys, S. J., Brolijos Dvasios vadovas. Stovykloje svečiavosi visa eilė skautų vadovų, jų tarpe: prof. V. Čepas, A. Saulaitis, kun. prof. St. Yla, A. Matonis ir kt. Stovyklos uždarymo proga (suvažiavo apie 500 svečių) buvo įspūdinga vandens sporto šventė. Stovyklai vadovavo ps. A. Banevičius.

Didžiausias lietuvių studentų skaičius visame laisvame pasaulyje, studijuojančių viename universitete, yra Čikagoje Valstybinis Illinojaus universitetas, kur rudens semestre šįmet bus apie 200 lietuvių studentų.

Nepriklausomas Studentų Sąjūdis, kuris praktiškai apjungia visą neateitininkiškąją studentiją, rugsėjo 8—10 dd. p. J. Bačiūno vasarvietėje, Tabor Farm, Sodus, Mich. turėjo darbo konferenciją, kur buvo nustatytos organizacinės formos NSS tikslams siekti, NSS santykiai su kitomis draugiškomis akademinėmis organizacijomis, buvo svarstomi konkretūs veiklos būdai lietuviškoje ir tarptautinėje bendruomenėje. Konferencija buvo paįvairinta menine ir kultūrine programa. NSS Pirmininkas šiuo metu yra V. Kavolis.

Povilas Žukas, žinomas Lietuvos Vyčių veikėjas, grįžo atlikęs JAV karinę tarnybą ir apsigyveno Cambridge, Mass. Jis tarnavo laivyne.

Detroito Gabijos ir Baltijos tuntų skautiškoji tautinių šokių grupė Kanados Windsoro miesto 100-mečio šventėje puikiai atstovavo lietuvius. Ši grupė taip pat Detroito 250 m. sukakties minėjime žavėjo tūkstantinę minią, turėjo pasirodymą per televiziją, šoko mokytojų suvažiavimo proga ir kt. Grupei vadovauja G. Gobienė.

Clevelando jūrų skautai nuleido į vandenį laivą "S. S. Cpt. Darius—Cleveland 311".

V. s. O. Zalinskienė išrinkta Seserijos Vyriausia Skautininke. Jos pavaduotoja — s. F. Zabkuvienė.

KUPRINĖS PABIROS

MASKVIEČIŲ SVAJONĖS

Viename Maskvos darbininkų susirinkime agitatorius aiškina, kad tik Sovietų Sąjungoje žmonės laimingiausiai gyvena ir nebadauja. Labiausiai puolė Amerikos Jungtines Valstybes. Girdi, ten darbininkai badauja ir sau maisto jieškosi gatvėse stovinčiose, šiukšlėms išmesti skirtose statinėse.

Tai išgirdęs, darbininkas Vanka Grigorjevič gardžiai apsilaižė ir balsiai nustebo: "Tai gyvenimėlis!"

Vankos susidomėjimą pastebėjo agitatorius.

— Ko, Vanka Grigorjevič, laižaisi kaip veršis! — piktai paklausė agitatorius.

— Noriu draugą agitatorių paklausti, kur amerikiečiai tas savo šiukšles išverčia?

— Už miesto, taip sakant, į šąšlavynus... — paaiškino agitatorius.

— Tai prakeikti Amerikos kapitalistai! — pasipiktino Vanka. — Kodėl jie, vietoj New Yorko šiukšlynų, neatveža tų šiukšlių į mūsų mieląją Maskvą.

— Taip taip! — palingavo galvą greta Vankos sėdintis kitas darbininkas. — turėtumėm kur pasijieškoti maisto likučių. O mūsų mielosios Maskvos šiukšlynuose nė velnio nesurandi.

NEPAVYKO NUSKRISTI Į DANGŲ

1919 m. lietuviams kovojant prie Dauguvos su raudonaisiais rusais, apkasuose nuoširdžiai tarp savęs kalbėjosi du buvę moksleiviai: Leonas iš Marijampolės gimnazijos ir Petras iš Šiaulių. Besikalbant apie planetas, visai arti jų krito priešo sunkusis sviedinys. Abu juos apkurtino ir Leono galvoje pradėjo viskas suktis, ūžti, ir akyse skraidyti didžiuliai šviesos kamuoliai. Dar neatsipeikėjęs, Leonas pradėjo galvoti, kad jis jau žuvęs ir skrendąs tarp planetų į dangų.

Petras, pagriebęs už pečių, pradėjo purtinti Leoną:

— Levuk, kas tau yra? Ei, ei, kas su tavimi darosi?

Tuo pat metu kiek toliau krito kita granata. Leonas kiek atsipeikėjo ir jo akyse nustojo skraidę šviesos kamuoliai. Tačiau dar pilnos sąmonės neatgavo. Žiūrėdamas į apkaso sienas ir Petrą, Leonas liūdnai palingavo galva:

— Petrai, aš nekartą tau sakiau, kad tu per savo išdykavimus pats pražūsi ir kitus pražudysi. Va, dabar mane bepurtindamas ir pats nukritai ir mane nutraukei į kažkokią negyvenamą planetą. O iki tol taip sėkmingai abu skridome į dangų.

RŪPESTINGAS SPORTO KANDIDATAS

Viename Lietuvos kariuomenės dalinyje sporto vadovas paskelbė, kad kitąmet kariuomenės krepšinio pirmenybėse teks dalyvauti ir mūsų daliniui. Vadovybė, norėdama, kad dalinio kariai geriau pasiruoštų krepšinio žaidynėms, paskelbė taisykles, tarp kurių įdomiausia kareiviams buvo ši:

"Kas žaidimų metu dalinyje daugiau įmes į krepšį kamuolių, gaus be eilės atostogų."

Po keletos dienų sporto vadovas eina pro arklides ir jų užpakaliniame gale girdi kažką kalenant. Paeina pažiūrėti ir mato dalinio pašarininką bemėtant akmenukus į pačią arklidės pagubrę.

— Ką čia baidai? — klausia sporto vadovas.

— Ogi lavinuos krepšinį žaisti, — atsako pašarininkas Algirdas.

Sporto vadovas, pakėlęs akis, tikrai pačioje pagubrėje pamatė krepšinio lanką.

— Tai kam taip aukštai įsitaisei? Argi nesi matęs aikštėje krepšinio stulpo? — vėl klausia sporto vadovas.

— Mačiau, tamsta leitenante, — atsako Algirdas. — Bet kai išmoksiu taip aukštai įmesti, tai žemai nebebus bėdos.

NEREIKALINGA BAIMĖ

Didelės audros metu vienas keleivių pribėga prie laivo kapitono ir visa gerkle šaukia:

— Kapitone, kapitone, mūsų laivas skęsta!

— Visai neapsimoka tamstai jaudintis. Ar čia tamstos laivas skęsta? Bendrovės!... Tegul ji jaudinasi! — visai ramiai, traukdamas pypkę, atsakė kapitonas.

TARP JAUNŲ KAREIVIŲ

— Kodėl kariuomenėje moko žygiuojant aukštai kelti kojas?

— Turbūt dėl to, kad jos už žemės neužkliūtų. **M. K.**

ĮTARTINAS VEIDAS

Mano geras bičiulis Kazimieras buvo ir neblogas žurnalistas. Likimas mudu suvedė karo pabaigos išvakares praleisti Berlyne.

Viskas būtų tvarkoje, bet tik mano Kazimiero veidas kažkaip nepatiko vokiečių policijai. Turėjo aštrų smailų žvilgsnį ir kur tik eidamas mėgdavo atidžiai į viską įžvelgti. Sakydavo, tai jo žurnalistinė prigimtis traukianti viską aplink atidžiai apžiūrėti ir įsitėmyti. O policija jo žurnalistinės prigimties nesuprato. Jai atrodė įtartinas tipelis, ir gana.

Eidamas Berlyno gatvėmis, jeigu pamatydavau vokiečių kokią nors policiją, prasmukdavau, ji manęs nesulaikydavo, bet Kazimierą kiekvieną kartą sulaikydavo ir pareikalaudavo parodyti pasą.

Kartą mano bičiulis vienoje Berlyno geležinkelio stočių laukė atvažiuojant pažįstamo. Tačiau prasilenkė. Pažįstamasis atvažiavo anksčiau. O mano bičiulis stovi ir aštriu žvilgsniu palydi kiekvieną praeinančiųjų.

Pagaliau, baigiant keleiviams išeiti, prie Kazimiero prisistato vokiečių geštapininkai ir nusiveda jį į geštapą. Ten ištardo jį. Bičiulis pasisako, kur gyvenąs, dirbąs, ir kad esąs žurnalistas. Todėl ir įpratęs yra viską atidžiai sekti. Geštapininkai jo dokumentais dar netiki. Telefonu paskambina į policijos nuovadą, kurios ribose mano bičiulis gyvena, ar ten toks asmuo yra įregistruotas. Gavę teigiamą atsakymą, paleido ir atsiprašė už sutrukdymą. Girdi, mes įtarėme tave Amerikos šnipu, nes ne tik įtartinas buvo atidus žvalgymasis, bet ir veidas panašus į amerikiečio.

Taigi nuo tada supratau, dėl ko policija gatvėse čiupinėja mano gerą bičiulį, ir džiaugiaus, kad mano veidas ne amerikoniškas. **B. S.**

PAS GYDYTOJĄ

Eilinis Branktas raportuoja gydytojui:

— Tamsta gydytojau, 3 kuopos eilinis Užpečkis nusilaužė koją.

— Kurioj vietoj nusilaužė? — klausia gydytojas.

— Ogi čiuožykloje, — paaiškino eilinis Branktas. **J. A.**

NEREIKŠMINGA PRIEDANGA

Kartą į miestą išėjo pats didysis ir pats mažasis kuopoje. Gatve einant, staiga didysis pereina į kairę ir sako mažajam:

— Eik lygiai greta manęs, kad va anas tipelis manęs nepamatytų. Mat, esu jam skolingas 10 litų.

Kaina
2.45 a

MARGIEJI LAIŠKELIAI

Gerbiamas Tamsta,

Didžiojo New Yorko lietuvių visuomenė bendromis pastangomis Europoje vargstančių lietuvių šalpai rengia rinkliavą—vajų Didžiajame New Yorke ir šiam reikalui jau gavo New Yorko Mayoro sutikimą. Vajus prasidės š. m. rugsėjo (September) 1 d. ir baigsis milžinišku koncertu—akademija didžiulėje Webster Hall, 119-25 East 11 Street, New York, New York, spalio (October) 17 d., 3 val. p. p.

Šiais metais Bendrasis Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas švenčia savo gyvavimo dešimtmetį. Dešimties metų veiklos laikotarpyje BALFas tūkstančiams lietuvių tremtinių suteikė įvairią skubiai reikalingą pagalbą ir daugeliui padėjo atvykti į Ameriką. Tačiau šalpos darbas dar nebaigtas: Europoje yra likę apie 10,000 lietuvių, kurių dauguma neturi jokios vilties kur nors išemigruoti ir įsikurti, nes yra džiovininkai, invalidai, chroniški ligoniai ir seneliai. Jie gyvena iš menkučių pašalpų, kurių neužtenka rūbams, vaistams, papildomui maistui ir kitiems reikalams. Vienintėlė jų viltis esame mes — Amerikos lietuviai, ir mes stengsimės jų nenuvilti, tačiau tam reikalinga ne vien gerų norų, bet taip pat ir lėšų.

Šių metų vajaus ir koncerto proga ruošiamas specialus leidinys — programa, kurio pelnas bus taip pat paskirtas labiausiai reikalingų lietuvių šalpai. Maloniai prašome Jus patalpinti šiame leidinyje savo skelbimą arba sveikinimą ir tuo būdu prisidėti prie vargstančių mūsų tautiečių sušelpimo.

Kun. Dr. St. Valiušaitis
BALFo Dešimtmečio Minėjimo ir 1954 Metų Vajaus Komiteto Pirm.

Alf. Mažeikos padaryti odos išdirbiniai

GERB. REDAKTORIAU!

Aš šiuo metu mokausi vokiečių fabrike — specialioje dailiojo odos apdirbimo mokykloje, ir šį tą paganinu savo pragyvenimui pagerinti. Manau šioje srityje savo ateitį materiališkai statyti.

Mielai aprūpinčiau panašiais albumais kiekvieną lietuvį JAV, jeigu tik pareikštų savo norą. Be albumų gaminu ir kitokius dalykus. Susipažinti įdedu mažą prospektelį. Visuose dalykuose galiu įspausti norimas raides auksu ir tekstus, pagal pageidavimą.

Mano adresas: Alfonsas Mažeika, Frankfurt / M. Eschersheimerland str. 220. Western Germany.

Alfonsas Mažeika

"LAISVOJI LIETUVA" APIE "KARĮ"

"Laisvosios Lietuvos" Nr. 33—34 (205—206) p. A. Balčiūnas viename rašinėlyje pamini "Kario" ir "Margučio" žurnalus. Apie "Karį" rašo: "Mes be senųjų laikraščių turime ir tremtinių įkurtų, tikriau pasakius, atgaivintų, anksčiau ėjusių laisv. Tėvynėje. Vienas tokių yra Lietuvos karių laikraštis "KARYS", kuris šiemet perėjo į senųjų redaktorių veteranų rankas ir jauti anų laikų lietuvio kario dvasią. Turinys atveria kario veidą ir anų metų kovos tempą, charakterį ir laimėjimus. Be įvairių straipsnių, daugumoj kariniais klausimais, duodama ir kultūrinių, net ir gyvenimiškų. Be to, pradėta spausdinti ir Lietuvos kariuomenės pulkų ir dalių istorija, kas sveikintina, bet ir prašytina, kad ji tęstųsi iki bolševikų okupacijos arba iki paskutiniųjų dienų. "Karys" neturi likti tik karių laikraščiu, bet ir kiekvieno lietuvio, ypač jaunimo, kurio aplinkuma nutautėjimu apsupta."

LIETUVIŲ RADIJO D-JOS PROGRAMOS
J. P. GINKUS, Direktorius
Trečiadieniais 10:00 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).
495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-7142
J. P. GINKUS Direktorius
J. VALAKAS Pranešimų Dir.

Winter Garden Tavern, Inc.
Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams
SAVININKAS
VYTAUTAS BELECKAS
1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)
Tel.: EV 2-9586
VISI KVIEČIAMI ATSILANKYTI

11220

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Redaktorius — **Jonas Kardelis**
Leidėjas — **Kanados Lietuvių Centro Taryba**

Adresas:

7722 George St., Ville Lasalle,
Montreal, P. Q. CANADA

Kaina metams:
Kanadoj—5 dol., Amerikoj—5.50 dol.

IR JŪS GALITE IMIGRUOTI Į CANADĄ ARBA USA, JEIGU TURITE VIZĄ.

Oficialius dokumentus parūpina

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B.,
diplomuotas teisininkas

Įstaigos adresas:
Suite 5, Tunstall Building,
709 Dunsmuir Street,
Vancouver 1, B. C., CANADA.

(Apsimokėjusiems visas susirašinėjimo išlaidas, prisiunčiamos smulkesnės informacijos.

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

HARMONY MOTORS

Dabar jau didelis pasirinkimas įvairiausių firmų automobilių (Buick, Dodge, Chrysler, Oldsmobile, Chevrolet, Pontiac, Plymouth, Ford ir kt.)
Kiekvienam mūsų automobilių pirkėjų duodamas mašinos leidimas nemokamai

Išmokome nemokančius važiuoti

Parduodame išmokėjimui prieinamesnėmis sąlygomis

HARMONY MOTORS

T. Šlutas, J. Talandis ir S. Zubkus

5805-07 So. Western Ave., Chicago, Ill.

Telefonas: REpublic 7-6480

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOwnhall 3-9472

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142
1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

VIENYBĖ

Amerikos lietuvių savaitraštis
Eina nuo 1886 m.
Redaktorius leidėjas
JUOZAS TYSLIAVA
Prenumerata metams $5.00
412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

ANTANO VAITKAUS
ir
ANTANO NUOBARO
MĖSOS ir MAISTO
KRAUTUVĖ
449 Grand Street, Brooklyn 11,N. Y.

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS
CRANE
Savings & LOAN ASS'N
INSURED UP TO $10,000
2555 West 47 th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-4083
B.R.PIETKIEWICZ PRES

KAINA 50c.